

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

DOMÁCÍ NÁSILÍ A ZÁVISLOST AGRESORA NA ALKOHOLU Z POHLEDU OBĚTI

Bc. Nikola Kunešová

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou
psychoterapii

Vedoucí práce: PhDr. Hana Hejná

PRAHA 2024

Prague College of Psychosocial Studies

DOMESTIC VIOLENCE AND THE AGGRESSOR'S ADDICTION TO ALCOHOL FROM THE VICTIM'S PERSPECTIVE

Bc. Nikola Kunešová

DIPLOMA THESIS

Study programme: Social Work with Orientation to Communication and Applied
Psychotherapy

Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Hana Hejná

PRAGUE 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

1. Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne .....

Podpis .....

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce paní doktorce Haně Hejné za všechny její cenné rady, odpovědi na všechny mé otázky a nekonečnou trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, kterou mi při psaní této práce poskytla.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá zkoumáním vztahu mezi domácím násilím a závislostí agresora na alkoholu z perspektivy oběti. Cílem práce je analyzovat, zda konzumace alkoholu ovlivňuje chování agresora a jak se toto chování promítá do zkušeností a vnímání obětí domácího násilí. Studie vychází z kvalitativního výzkumu, především z rozhovorů, které proběhnou s oběťmi domácího násilí. Práce také poskytuje teoretický rámec pro pochopení dynamiky domácího násilí a vlivu alkoholu na agresivní chování, s odvoláním na relevantní psychologické a sociologické teorie. Dále se práce zaměřuje na možnosti intervence a podpory obětí, včetně přehledu stávajících služeb a doporučení pro zlepšení právního a sociálního rámce ochrany obětí.

Výsledky práce přinášejí důležité poznatky pro odborníky pracující v oblasti prevence domácího násilí a podporují oběti, a poukazují na nutnost integrace programů léčby závislosti jako součásti komplexního přístupu k řešení problematiky domácího násilí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí, závislost na alkoholu, vliv alkoholu na chování, perspektiva oběti, prevence domácího násilí

ABSTRACT

This thesis examines the complex relationship between domestic violence and the aggressor's alcohol dependency from the victim's perspective. The objective is to analyze if alcohol consumption influences the aggressor's behavior and how this behavior affects the experiences and perceptions of domestic violence victims. The study is based on quantitative and qualitative research, including case study analysis, surveys, and in-depth interviews with victims of domestic violence. It also provides a theoretical framework for understanding the dynamics of domestic violence and the impact of alcohol on aggressive behavior, referencing relevant psychological and sociological theories. Additionally, the thesis focuses on intervention and support options for victims, including an overview of existing services and recommendations for improving the legal and social framework for victim protection. The findings offer significant insights for professionals in the field of domestic violence prevention and victim support, highlighting the necessity of integrating addiction treatment programs as part of a comprehensive approach to addressing domestic violence.

KEY WORDS

Domestic violence, alcohol dependency, alcohol's influence on behavior, victim's perspective, domestic violence prevention

Obsah

Úvod.....	9
1 Domáci násilí.....	10
1.1 Definice domácího násilí.....	11
1.2 Formy domácího násilí.....	11
1.3 Fáze domácího násilí.....	13
1.4 Aktéři domácího násilí.....	15
1.4.1 Pachatelé.....	15
1.4.2 Oběti.....	16
1.4.3 Domáci násilí z pohledu dítěte.....	18
2 Alkoholismus.....	21
2.1 Definice závislosti na alkoholu.....	21
2.2 Charakteristika osoby závislé na alkoholu.....	22
2.3 Psychické poruchy vyvolané požíváním alkoholu.....	22
2.4 Sociální důsledky alkoholismu.....	23
2.5 Alkoholismus a domácí násilí.....	24
3 Sociální práce s oběťmi domácího násilí.....	26
3.1 Definice sociální práce ve vztahu k domácímu násilí.....	26
3.2 Specifika sociální práce s oběťmi domácího násilí.....	27
3.3 Vývoj spolupráce s oběťmi domácího násilí.....	29
3.4 Formy pomoci a informovanost o nich.....	30
3.5 Organizace zabývající se domácím násilím.....	32
4 Výzkumné šetření.....	34
4.1 Cíle a výzkumné otázky.....	34
4.2 Zvolená výzkumná metodologie.....	35

4.3 Průběh výzkumu.....	37
4.4 Výzkumný vzorek.....	37
4.5 Etické aspekty výzkumu.....	38
5 Témata rozhovorů.....	39
5.1 Nejistota.....	40
5.2 Formy násilí.....	41
5.3 Odborná pomoc.....	41
5.4 Řešení situace.....	42
6 Výsledky výzkumu.....	44
6.1 HVO: Jaké jsou důvody pro setrvání v násilném vztahu?.....	44
6.2 Další výzkumné otázky.....	44
7 Diskuze a shrnutí výsledků.....	48
Závěr.....	53
Seznam literárních zdrojů.....	55
Seznam příloh:.....	60
Příloha 1: Přehled etických aspektů školní práce zahrnující výzkum na lidech a jejich ošetření.....	61
Příloha 2: Vzor - Informovaný souhlas pro účastníky výzkumu.....	66
Příloha 3: Otázky pro rozhovory.....	67
Příloha 4: Přepisy - Rozhovory s respondenty.....	I

Úvod

Domácí násilí a alkoholismus představují dva vážné sociální problémy, které mají hluboký dopad na jednotlivce, rodiny i společnost jako celek. Domácí násilí je jakýkoliv vzorec násilných, agresivních nebo manipulativních chování využívaných jednou osobou k ovládnutí nebo ovlivnění jiné osoby v domácím prostředí. Alkoholismus, či závislost na alkoholu, je chronické progresivní a potenciálně fatální onemocnění, které se vyznačuje nekontrolovatelnou touhou po alkoholu a závislostí na něm, což vede k výrazným osobním, rodinným a sociálním problémům. Tato diplomová práce se dělí na dvě části, teoretickou a praktickou část. V teoretické části se práce zaměřuje na rozsáhlé zkoumání těchto témat, přičemž se věnuje definicím, formám, fázím a aktérům domácího násilí, stejně jako definici závislosti na alkoholu, charakteristice osob závislých na alkoholu, psychickým poruchám vyvolaným užíváním alkoholu a sociálním důsledkům alkoholismu.

Práce se dále zabývá sociální prací s oběťmi domácího násilí, kde se představuje definice sociální práce v kontextu domácího násilí, specifika této práce, vývoj spolupráce s oběťmi, různé formy pomoci, informovanost obětí o dostupnosti pomoci a organizace, které se zabývají problematikou domácího násilí. Cílem je poskytnout komplexní přehled o těchto závažných tématech, zdůraznit význam efektivní intervence a podpory obětí a také poukázat na význam prevence a edukace v boji proti domácímu násilí a alkoholismu.

Praktická část diplomové práce se zabývá zkoumáním forem domácího násilí a motivace obětí k setrvání v násilných vztazích. Hlavním cílem výzkumu je prozkoumat a porozumět důvodům, které vedou oběti k setrvání v násilných vztazích navzdory negativním důsledkům. Studie se zaměřuje na komplexní analýzu faktorů, jež ovlivňují rozhodnutí obětí zůstat v takových vztazích.

Výzkum si dále klade několik dílčích cílů. Prvním z nich je identifikovat konkrétní projevy násilí, které oběti zažívají, a zjistit dopad různých forem násilí na oběti. Druhým cílem je prozkoumat, jakou odbornou pomoc oběti vyhledávají, případně z jakých důvodů pomoc nevyhledávají. Zkoumány jsou bariéry v přístupu k pomoci a možnosti jejich překonání. Třetím dílčím cílem je zjistit představy obětí o ideálním řešení jejich situace, identifikovat jejich potřeby a očekávání.

1 Domácí násilí

Trestní zákoník nedefinuje, co je domácí násilí. Podle expertní skupiny Aliance pro prevenci domácího násilí je domácí násilí fyzické, psychické nebo sexuální násilí, ke kterému dochází opakovaně, zpravidla v intimních vztazích mezi partnery, a proto je skryto před veřejností a je považováno za násilí eskalačního charakteru, takže intenzita násilných činů vede časem k jejich ukončení a ztrátě schopnosti účinně řešit narušené vztahy. Aby byl čin uznán za domácí násilí, musí být splněny také následující znaky: opakující se povaha, eskalace, rozdělení rolí, neveřejnost. Článek 199 odst. 1 trestního zákoníku stanoví, že osoba, která týrá osobu blízkou nebo jinou osobu, s níž žije, bude potrestána odnětím svobody na dobu nejméně šesti měsíců a nejvýše čtyř let. Při výkladu trestního zákoníku lze použít rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2005 (R 20/2006 Sb. rozs. tr.), kde vzhledem ke stejnému základu tohoto zákona existují pouze věcné rozdíly ve výkladu pojmů byt, dům (§ 215a původního trestního zákona) a bydliště (§ 199 trestního zákoníku)(Nevařil, 2020).

Domácí násilí je závažný sociální patologický jev. Jeho negativní význam spočívá v tom, že k násilí dochází v soukromé sféře, a tedy často i v nejbližších vztazích, které mají zajišťovat klidné životní podmínky a bezpečí. Proto je takové násilí pro oběť často mnohem více devastující než násilí, ke kterému dochází mezi cizími lidmi nebo na veřejných místech (Martínková, 2014).

Tento jev byl dlouho tabu a o tom, co se děje v rodině za zavřenými dveřmi, se nikdy nemluvilo. Domácí násilí je často namířeno proti všem členům domácnosti, dětem, mužům i ženám, napříč generacemi i proti starším lidem. Nejčastěji však dochází k týrání žen, a to v partnerských vztazích.

„Násilí, z anglického violence, je útočné jednání, jehož cílem je ponižit či ublížit. V zásadě se projevuje fyzickou nebo verbální (psychickou) agresí. Násilí nejen, že porušuje společenská pravidla normy, přináší také fyzická, psychická a citová poranění.“ (Bdělík a kol, 2017, s. 54).

Domácí násilí je trestným činem, který výrazně přispívá k nárůstu kriminality ve společnosti. Domácí násilí je destruktivní chování v intimních vztazích, kdy se jedna osoba snaží ovládat a kontrolovat druhou osobu (Naik, 2016).

1.1 Definice domácího násilí

Z psychologického ani právního hlediska dosud neexistuje jednotná definice tohoto pojmu. Domácí násilí obecně zahrnuje všechny formy násilí: fyzické, sexuální, psychické a ekonomické. Domácí násilí se vyznačuje tím, že se opakuje, trvá dlouho a je stále intenzivnější, přičemž obětí nebo pachatelem může být kterýkoli člen rodiny. V této souvislosti se rozlišuje mezi partnerským a mezigeneračním násilím. V mezinárodním měřítku například podle Národní akademie věd domácí násilí zahrnuje násilí na dětech a násilí, ke kterému dochází mezi členy rodiny nebo mezi dospělými v blízkých vztazích. V případě dospělých zahrnuje také násilí činy, které způsobují nebo hrozí způsobením fyzické nebo psychické újmy. Násilí mezi partnery zahrnuje sexuální násilí a napadení, fyzické ublížení, vyhrožování ublížením nebo zabitím, zasahování do běžných činností o samotě a zadržování finančních prostředků (Barvíková, Poloncyová, 2016).

Bílý kruh bezpečí uvádí, že: „*domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí, a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti se intenzita násilných incidentů stupňuje a vede ke ztrátě schopnosti včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.*“ (Bílý kruh bezpečí, 2018).

Domácí násilí není soukromou záležitostí, která nevyžaduje zásah druhých osob. Domácí násilí je soukromým rozhodnutím manželů na počátku jejich společného života, ale není možné před takovým násilím zavírat oči a zůstat k takovému jednání lhostejný. Násilí není a nikdy nemůže být soukromou záležitostí. Každý člověk má totiž právo na ochranu své důstojnosti, zdraví a života, a to jak ve veřejné, tak v soukromé sféře. Domácí násilí se nevyskytuje pouze v sociálně slabých rodinách, ale ve všech oblastech společnosti. Proto tento problém úzce nesouvisí ani s materiální úrovní člověka, ani s jeho vzděláním. Naopak, domácí násilí může být problematičtější v bohatších rodinách a u pachatelů s vyšší úrovní vzdělání (Vitoušová, Čírtková, 2007).

1.2 Formy domácího násilí

Existují různé typologie a formy násilí, ale všechny mají jedno společné, a to je cíl získat moc a úplnou kontrolu nad druhou stranou. K dosažení tohoto cíle pachatelé používají různé taktiky, jako je ponižování, izolace, zastrasování, obviňování, a dokonce se uchylují k bití a fyzickému týrání (Voňková, 2016).

Domácí násilí se obvykle dělí do následujících kategorií, jak je dělí Matoušek (2010):

a) Fyzické násilí – strkání, údery pěstí, facky, tahání za vlasy, vyhrožování zbraní, svazování, omezování pohybu oběti apod. Obvykle zanechává viditelné stopy v podobě fyzických zranění.

b) Psychické násilí – většinou slovní urážky, ponižování, zesměšňování na veřejnosti nebo doma, neustálá dominance během dne, vyhrožování, výslechy atd. Nazývá se také neviditelné násilí.

c) Sexuální násilí – všechny sexuální akty, které jsou oběti násilím způsobeny, a kterým se oběť dobrovolně či nedobrovolně podvolí.

d) Ekonomické násilí – týká se bránění oběti v nakládání s rodinnými nebo osobními ekonomickými zdroji.

e) Sociální násilí – sahá od kontroly a omezování sociálních kontaktů až po absolutní sociální izolaci oběti.

Všechny formy jsou vzájemně propojené a ovlivňují rodinu jako celek. Fyzické týrání zahrnuje celou řadu násilných projevů, patří sem také fyzické zanedbávání, jako je podvýživa, dehydratace, špatná osobní hygiena a nevhodné životní podmínky. Ačkoli je psychické týrání popisováno jako bolestivější než fyzické týrání, může být mnohem obtížněji řešitelné (Regufe, 2020).

Dle Keelinga a kol. (2016) domácí násilí zůstává v současné společnosti významným globálním zdravotním problémem, zejména pro ženy. Odchod u násilného vztahu je dynamický proces a často vyžaduje několik pokusů a odloučení, než dojde ke konečnému uzavření.

Vitoušková (2006) uvádí, že nejčastější formou domácího násilí v České republice představuje kombinace fyzického a psychického násilí, přičemž psychické násilí je z hlediska prevalence na druhém místě. Izolované sexuální násilí je spíše vzácné. Nástup domácího násilí je spojen s útoky ve formě násilí proti lidské důstojnosti, jejichž cílem je sociální izolace ohrožené osoby a snížení jejího sebevědomí.

A sexuální zneužívání je častou formou domácího násilí, patří sem sexuální napadení, znásilnění a nežádoucí sexuální kontakt. Zahrnuje také případy, kde pachatel používá drogy nebo alkohol za účelem přinutit svého partnera k sexuální aktivitě. Sexuální zneužívání se může projevit také jako obtěžování, jako jsou nežádoucí dotyky a ponižující chování. Mnoho obětí si neuvědomuje, jak široce je sexuální zneužívání definováno. Například nucení partnera

k (ne) používání antikoncepce nebo k potratu je považováno za sexuální zneužívání. Pokud se jedná o sexuální zneužívání, je třeba se obrátit na právní orgány státu, kde se incident stal, protože ne všechny formy sexuálního zneužívání jsou považovány za trestné činy. Většina států dnes trestá sexuální napadení, znásilnění a nežádoucí sexuální kontakt. Trestní sazby se zvyšují, pokud je oběť nezletilá nebo pokud má s pachatelem zvláštní vztah, například rodič, učitel nebo poradce. Některé země také zakazují pachateli s pohlavně přenosnou chorobou, například HIV, zapojit se do sexuálního aktu bez předchozího oznámení svého zdravotního stavu (Mascolo, 2023).

Domácí násilí není jednorázovým aktem, ale probíhá v opakovaných fázích (liši se pouze intenzita a délka trvání jednotlivých fází). Pro svou cyklickou povahu jsou tyto fáze označovány také jako „cykly domácího násilí“ nebo „spirály násilí“ (tímto názvem je také charakterizována rostoucí agresivita a brutalita útoků). Oběti samy nedokážou identifikovat spouštěcí mechanismus a nedokážou určit okamžik, kdy domácí násilí skutečně začalo.

1.3 Fáze domácího násilí

Ve většině případů domácího násilí je příčinou nebo spouštěčem alkohol, ztráta zaměstnání nebo krize ve vztahu. Příčiny jsou však velmi rozmanité. Je důležité uvést, že někteří pachatelé mohou mít předem promyšlený záměr vůči svým obětem, ale existují i situace, kde pachatelé násilí neplánují. Tyto okolnosti pak často vyplývají z kombinace psychologických, sociálních a osobních faktorů, které mohou vést k násilnému chování. Jedním z klíčových faktorů, které mohou vést k neplánovanému domácímu násilí, je emocionální dysregulace a impulsivní chování (Martínková, 2019).

Domácí násilí se obecně dělí na čtyři základní fáze. V podstatě první fází domácího násilí je tzv. období zamilovanosti, kdy se partner o budoucí oběť stará, snaží se s ní trávit veškerý čas, doprovází ji do práce apod., což se na jednu stranu zdá ideální. Ve skutečnosti se většinou však jedná pouze o přípravu, protože pachatel má všechny informace, které potřebuje k tomu, aby nad obětí získal úplnou kontrolu. V následující fázi začíná stoupat napětí a postupně se zvyšuje psychický tlak na oběť, v další fázi již propukne násilí. Zpočátku je obvykle psychické povahy, ale postupně přechází do dalších forem násilí. Následuje fáze, kdy pachatel lituje svého jednání a žádá oběť o odpuštění. Poslední fáze je ta, kdy oběť násilníkovi odpouští a násilník se k oběti chová dobře, ale nakonec se začíná opakovat cyklus předchozích fází a doba mezi jednotlivými fázemi se neustále zkracuje (Matoušek, 2010).

Většina případů se v těchto stádiích shoduje. Obvykle se domácí násilí vyskytuje s určitou frekvencí a postupně se zkracuje. Zvyšuje se také intenzita a závažnost násilí. Žena je pak kvůli chování partnera nucena například přespávat mimo domov. Mnohé z těchto žen se však ke svému partnerovi vrací. Násilný partner pak slibuje, že se to již nebude opakovat a omlouvá se, ale dochází k opaku. Jen ve velmi málo případech násilný partner svůj slib dodrží. Ve většině případů se násilí opakuje, a to v agresivnější formě. Dle Buskotte (2008) se jedná o jakýsi cyklus násilí, který lze rozdělit do tří fází:

Fáze 1 – Eskalace napětí

V této fázi vše začíná. Mezi partnery vzniká konflikt, panuje velmi napjatá atmosféra a zvyšuje se četnost slovních urážek. Ženy, které se v minulosti setkaly s násilným partnerem, se je snaží vyprovokovat, aby vše urychlily. Pro ženy je důležité, aby útok proběhl v soukromí. Tím ženy podvědomě cítí, že mají situaci alespoň částečně pod kontrolou a že jsou připraveny. To je pro psychickou pohodu žen velmi důležité (Buskotte, 2008).

Fáze 2 – Exploze

První fáze může trvat dlouho. Po ní následuje fáze exploze. Ve většině případů vede fáze eskalace k tomu, že muž uvolní svou agresi a dojde k explozi. Žena netuší, jak dlouho bude tato situace trvat, a opět zjišťuje, že není schopna kontrolovat partnerovo chování. Vzhledem k individuální povaze každé ženy je často obtížné předpovědět, jak bude na situaci reagovat. Jednou z reakcí může být emocionální zhroucení, které po několika hodinách odezní, ale může trvat i několik dní. Ženy se v této fázi často stávají neschopnými se s tím vyrovnat a nedokážou najít žádné logické řešení, a proto považují situaci za beznadějnou. Ženy se cítí zranitelné a neschopné vzdorovat násilnému chování.

Většina výše uvedených žen, které v minulosti zažily násilí ze strany svých partnerů, do této kategorie nespádá. Některé ženy se snaží opustit nebezpečnou zónu a hledají útočiště u rodiny a přátel, některé volají policii, jiné se snaží ubránit (Buskotte, 2008).

Fáze 3 – Líbánky

Fáze fyzické exploze trvá ve srovnání s první fází relativně krátce. Po ní následuje tzv. fáze líbánek. Muž se ženě omlouvá, nosí jí dárky a květiny a chová se mimořádně laskavě. Je to fáze velké naděje a romantiky pro obě strany. Obě strany vynakládají velké úsilí na udržení svého vztahu. Mnoho mužů se nad svým chováním zamyslí a chce vrátit čas. Dělají vše, co je v jejich silách, aby jim partnerka odpustila a neopustila je. Ženy se v této fázi často rozhodují, zda se s partnerem rozejít, ale pokud se s ním nerozejdou ihned po události, jsou zranitelné

vůči mnoha partnerovým slibům a omluvám. Následně je oběť přesvědčena svým okolím a partnerem, že vše bude zase v pořádku, a že ona a její partner situaci společně zvládnou. Nicméně, jakmile období usmíření vyprchá, napětí opět začne stoupat, čímž se celý cyklus znovu spustí. Tento opakovaný vzorec činí z domácího násilí zvláště zákeřný a těžko přerušitelný problém, který vyžaduje vnější zásah a podporu pro oběť, aby se mohla vymanit z cyklu násilí a začít budovat bezpečnější budoucnost (Buskotte, 2008).

Rozpoznání a porozumění tomuto cyklu je klíčové pro oběti, jejich blízké a profesionály pracující v této oblasti, aby mohli efektivně poskytovat podporu a intervence.

1.4 Aktéři domácího násilí

Aktéři domácího násilí se rozlišují především na dvě hlavní skupiny – oběti a pachatele. Oběti mohou být jakéhokoliv věku, pohlaví, nebo sociálního postavení, často trpí fyzickými, psychickými a emocionálními nemocemi. Pachatelé používají různé formy násilí k udržení moci a kontroly nad oběťmi. Klíčovým krokem k řešení je identifikace a přiznání problému, následovaná hledáním odborné pomoci. Následující podkapitoly se zaměřují na popis obou skupin.

1.4.1 Pachatelé

Pachatelem domácího násilí může být téměř kdokoli, kdo sdílí byt nebo dům, bez ohledu na jeho postavení v rodině. Pachateli mohou být muži, ženy, starší lidé, děti bez ohledu na jejich sociální nebo vzdělanostní zázemí. K násilí může docházet také mezi dospělými a dětmi, mezi dětmi, mezi partnery, mezi dospělými a prarodiči, mezi páry stejného pohlaví a při zacházení s osobami se zdravotním postižením (Bednářová, 2009).

Pachatelé domácího násilí nejsou jen duševně nemocní, mající poruchy osobnosti nebo alkoholici. Často je tomu i naopak a pachatelé domácího násilí jsou vzdělaní, úspěšní a společenší lidé, u kterých by nikdo nečekal, že se budou doma chovat tímto způsobem. Na druhé straně jsou pachatelé domácího násilí také lidé s nízkým sebevědomím, nesamostatní, frustrovaní a obávající se ztráty partnera a postavení. Násilí je pro ně cenou za tyto handicap, a tak se snaží vytvořit jakousi závislost na sobě samých. Pachatelé domácího násilí pocházejí z různých socioekonomických, sociálních, a jiných skupin, jejich chování ve společnosti se často liší od chování doma, jsou majetníci, žárliví, snaží se partnera izolovat od rodiny a přátel, mají kladný vztah k alkoholu a drogám, mají tendenci podceňovat význam domácího

násilí a v případě prokázání domácího násilí často obviňují partnera nebo jeho nedostatky (Hrdá, 2007).

Pachatelé domácího násilí se často vyznačují oboustrannou osobností. Na veřejnosti působí sympaticky, ohleduplně a komunikativně, ale v soukromí jsou násilní, krutí a bezohlední. Podle Buskotte (2008) má většinou násilí kořeny v násilí, což znamená, že lidé, kteří byli v dětství bití, častěji bijí své vlastní děti. Tento mechanismus však v žádném případě není bezpodmínečný. Následující typologie se týká mužů, kteří jsou ve statistikách kriminality jednoznačně nejpočetnějšími pachateli násilí (Úlehová, 2009).

Přestože většinu pachatelů domácího násilí tvoří muži, ženy jako pachatelky nejsou výjimkou a na rozdíl od mužů se častěji dopouštějí psychického násilí (Dona, 2021).

Podle Markové (2006) lze pachatele domácího násilí rozdělit do následujících kategorií:

1. Pachatele čistého typu – jedná se o osobu dvojí tváře, která ve společnosti působí jako vzdělaná a respektovaná osoba. Násilí páchá pouze na příbuzných, se kterými žije ve společné domácnosti.

2. Smíšený typ násilníka – tato osoba se dopouští násilí vůči svým blízkým a širšímu okolí. Často má problémy se zákonem a s uznáváním autorit.

3. Rozpadlý alkoholik – osoba, která je pod vlivem alkoholu a stává se stále násilnější, čímž ohrožuje oběť i ostatní členy rodiny.

4. Pachatel s výrazně problematickou osobností – jedná se o méně častý typ. Pachatel má výraznou duševní poruchu (Marková, 2006).

Pro pracovníky pomáhajících profesí není vždy nutné vědět, že pachatelé násilí jsou stejně různorodí jako výše uvedené skupiny. Je však užitečné uvést tyto informace do souvislosti a dát je také do souvislosti s modely vývojové psychologie. Zaměřit se na chování jednotlivých klientů, které lze zařadit do určitých kategorií, má smysl, pokud je člověk obeznámen s jejich dospíváním a zkušenostmi. Askeland a kol. (2010) analyzovali reprezentativní vzorek pachatelů násilí řešených v ATV terapii a zjistili, že 60 % pachatelů bylo v dětství nebo dospívání vystaveno násilí (Jakobsen, 2017).

1.4.2 Oběti

Králíčková (2011) uvádí, že obětí domácího násilí se může stát kdokoli. Je dokázáno, že nejzranitelnější jsou ženy, děti a starší lidé. Obecně se domácí násilí vyskytuje mezi lidmi

ze všech společenských vrstev bez ohledu na věk, sociální původ, náboženství nebo etnickou příslušnost.

Navzdory společným rysům je však každá z těchto oblastí velmi specifická a vyžaduje odlišné strategie zvládnání. Jiné řešení vyžaduje násilí na seniorech, jiné řešení vyžaduje násilí mezi manžely, jiné řešení vyžaduje sexuální násilí na dětech, jiné řešení vyžaduje násilí na osobách se zdravotním postižením, jiné řešení vyžaduje násilí mezi sourozenci atd. (Vykopalová, 2007).

Překážky při řešení:

- Náklonnost – oběti si pamatují i věci, které se jim v daném vztahu líbily.
- Sociální a ekonomická závislost – kam oběť půjde, z čeho bude žít ona a její děti.
- Neustálý strach – okrádá oběť o schopnost situaci zvládnout.
- Neexistují důkazy pro trestní stíhání.
- V mnoha případech jsou oběti nuceny uprchnout do útulku, kde trpí vážnými nemocemi nebo mají značné nepohodlí.
- Společnost je k domácímu násilí stále tolerantní (Venglářová, 2008).

Na rozdíl od obětí jiných násilných trestných činů jsou oběti domácího násilí vystaveny určitým faktorům, které ovlivňují jejich schopnost obrany (Rosa, 2021).

Mezi tyto faktory patří místo činu, které se v případě domácího násilí nachází v bezprostřední blízkosti domova nebo přímo v domově. Ve většině případů také pachatel po útoku zůstává na místě činu, což je pro oběť silným zdrojem psychického tlaku a strachu z dalších útoků (Rosa, 2021).

Nejčastějšími oběťmi domácího násilí jsou ženy. Většina případů domácího násilí se odehrává mezi manžely, partnery, intimními partnery a rozvedenými partnery. Vzhledem k tomu, že pachatel a oběť žijí ve společné domácnosti, bývá násilí často dlouho utajováno a oběť často pachatele omlouvá, násilí bagatelizuje nebo popírá. Tyto osoby mají ve většině případů nízké sebevědomí a násilí dávají za vinu samy sobě (Dobešová, 2015).

Počet obětí z řad žen je skutečně velmi vysoký. Domácí násilí se vyskytuje i v rodinách, kde mají ženy relativně vysokou úroveň vzdělání, a syndrom týrané ženy se netýká výhradně žen s nízkým vzděláním, nedostatkem dovedností a nízkými příjmy. Oběťmi domácího násilí se stále častěji stávají i ženy s nadprůměrným socioekonomickým statutem. Mezi důvody, proč partnerky zůstávají s násilnými partnery, patří následující:

- Strach z opakovaného násilí na sobě a svých dětech.
- Finanční závislost.
- Izolace od rodiny a přátel.
- Tradiční rodinné role a hodnoty.
- Obviňování a vydírání (Vykopalová, 2007).

Ve většině publikací o domácím násilí jsou pachatelé muži, ale ani násilí páchané ženami na mužích není výjimečným případem a jedná se většinou o psychické násilí, ale samozřejmě nelze pominout ani to fyzické (Buriánek, 2014).

Psychické násilí má často podobu manipulace, kontroly, nátlaku, vydírání, urážek a ponižování. Muži se nemusí považovat za oběti a mohou záměrně popírat, skrývat nebo tajit známky násilí (Buriánek, 2014).

Oběťmi domácího násilí se mohou stát také senioři. Tato skupina je velmi tajnůstkářská a málokdy násilí prozradí. Ve většině případů se násilí na starších osobách dopouštějí děti, což je pro starší osoby velmi nepříjemné, takže se zdráhají o této skutečnosti mluvit. Starší lidé jsou často na následujících závislí a obávají se, že se o sebe bez pomoci násilníků nedokáží postarat (Acorus, 2011).

Dalším důvodem je, že starší lidé považují zneužívání ze strany dětí za selhání výchovy a v některých případech nejsou schopni zneužívání oznámit kvůli špatnému zdravotnímu stavu (Acorus, 2011). Násilí na starších lidech je také často pácháno ve zdravotnických a sociálních zařízeních (Buriánek, 2014). Jak uvádí Kopecká (2015), jednorázové nebo opakované týrání starších osob se označuje jako EAN neboli syndrom týrání a zanedbávání starších osob.

Poslední zmíněnou skupinou obětí domácího násilí jsou lidé se specifickými potřebami. K násilí může docházet v různých sociálních institucích i v rodinném prostředí. Zatímco lidé s tělesným postižením se nemohou vyhnout útokům agresora nebo před nimi uniknout, lidé s mentálním postižením nedokážou ani rozpoznat, že k domácímu násilí dochází, nebo si tento jev nedokážou správně vysvětlit (Úlehlová, 2009).

1.4.3 Domácí násilí z pohledu dítěte

Rodiče jsou svým dětem nejbližší, měli by naplňovat potřeby svých dětí a poskytovat jim lásku a bezpečí. Pokud nejsou potřeby dětí naplňovány, rodinné prostředí se stává dysfunkčním, děti se cítí méně v bezpečí a obtížně chápou situaci. Mnohé z nich později dojdou k závěru, že jsou příčinou hádek svých rodičů a že jsou za situaci zodpovědné.

Domnívají se, že jejich špatný školní prospěch, neplnění domácích úkolů nebo neuklizení hraček je příčinou jejich násilného chování, a pociťují silný pocit viny. Stejně jako rodič, který se stal obětí, žije dítě v neustálém tlaku a strachu z útoku. Tato situace je pro dítě o to těžší, že si nemůže vybrat, zda chce zůstat s pachatelem ve společné domácnosti, a to podléhá jeho rozhodnutím. To vytváří jakousi bariéru mezi oběma rodiči a dětmi a vztah k matce je často kombinací soucitu, hněvu a frustrace. Matky nejsou schopny ochránit své děti před otcem, a proto v očích dětí selhávají ve své roli. Děti mají z otců respekt, bojí se jich a odsuzují otcovo chování. Mohou však být vůči svým otcům také velmi laskavé a milující, protože věří, že tím změní jejich chování (Buskotte, 2008).

Po násilném činu se děti mohou chovat, jako by se nic nestalo, a nemusí na ně emočně reagovat. To neznamená, že svědectví o násilném činu doma nemá na dítě žádný dopad, ale jedná se o obrannou strategii, při níž se dítě snaží potlačit své emoce. Situaci dále komplikuje skutečnost, že se oběť snaží násilí skrýt. Děti vnímají, že domácí násilí je utajováno a že o něm nemohou s nikým mluvit. Starší děti se s touto situací často vyrovnávají útekem z domova (Kotková, 2014).

Dětské oběti domácího násilí jsou ze všech obětí nejzranitelnější. Jednou z nejvýraznějších charakteristik dětí z funkčních rodin je, že ztrácejí pocit bezpečí a v důsledku toho prožívají dlouhodobý strach a depresivní zážitky (Wünschová, 2009). 'Rodina sama pod hrozbou domácího násilí není schopna poskytnout dítěti základní pocit bezpečí, a z toho důvodu je vhodné hovořit o dětech nejen jako o svědcích, ale také jako o obětech domácího násilí (Wünschová, 2009).

Děti se mohou stát obětí domácího násilí v jakémkoliv věku, a to prostřednictvím přímého fyzického nebo psychického týrání, sexuálního zneužívání nebo zanedbávání. Děti mohou být také nepřímými oběťmi domácího násilí jako svědci (Intervenční centrum, 2020).

Existují 2 způsoby, jak se nezletilé děti mohou stát přímými oběťmi domácího násilí. Prvním z nich je cílená agrese s úmyslem dítěti ublížit, kdy jeden z rodičů nebo spolužijící osoba páchá na dítěti fyzické, psychické nebo sexuální násilí. Druhým případem je, když je dítě svědkem útoku na jinou osobu (obvykle matku), kterou se snaží chránit. V některých případech se děti stávají přímými oběťmi domácího násilí v důsledku účinku mezigeneračního přenosu násilí, rodiče sami jsou v raném věku týráni, v důsledku čehož se naučí vnímat násilí jako přijatelné chování a vědomě či nevědomě předávají své vzorce chování další generaci (Matoušek, 2010).

Vzhledem k tomu, že děti mají silné citové vazby na své rodiče, bývají pod velmi silným psychickým tlakem jako svědci násilí páchaného jedním rodičem na druhém a v podstatě se zároveň stávají oběťmi. Děti, které jsou svědky nebo oběťmi domácího násilí, mohou zažívat řadu vývojových poruch a šokových reakcí nebo se mohou snažit ze situace uniknout (Intervenční centrum, 2020).

Děti mohou být vystaveny týrání, zanedbávání, sexuálnímu zneužívání a šikaně. Syndrom týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí CAN označuje úmyslné ubližování dětem ze strany jejich nejbližších pečovatелů, což má vážné dopady na jeho život a další vývoj (Čírtková, Vitoušová, 2007). Děti vystavené násilí v rodině se učí zpracovávat podněty z vnějšího prostředí jinak než děti, které násilí vystaveny nejsou. Děti vystavené fyzickému násilí se v dětství často stávají agresivními vůči dospělým. Děti, které se staly obětí násilí, mají větší pravděpodobnost, že budou násilí čelit i v pozdějším životě (Čírtková, Vitoušová, 2007).

První dva roky života jsou nejkritičtějším obdobím, v němž si děti osvojují základní sociální dovednosti a návyky. Raundalen (2009) uvádí, že nejzávažnější formy násilí na dětech s následkem smrti jsou nejčastější u dětí mladších 1 roku. Všechny vjemy, pozitivní i negativní, se ukládají do podvědomí dítěte a v budoucnu je lze jen obtížně odstranit. Děti, které se stanou obětí domácího násilí, někdy zažívají značná traumata a mají jizvy po celý zbytek života. Jejich negativní zážitky a vzpomínky se často přenášejí do dospělosti a brání v normálním fungování ve společnosti. U dětí, které se staly obětí domácího násilí, je vhodné zvážit kontakt s pachatelem (otcem, matkou), protože hrozí poškození i jejich zdravého vývoje. Vždy je třeba brát ohled na zájmy dítěte a hájit jeho práva, zejména pokud je ohroženo (Wünschová, 2009).

Rodiče vnímají chování svých dětí jako odraz svých vlastních negativních projevů a zneužívání se stává obranným mechanismem projekce a popírání. Matoušek (2010) uvádí, že dítě je pro násilníka v mnoha ohledech vhodným cílem. Děti jsou fyzicky slabé, psychicky a sociálně nezralé a přímo závislé na dospělých (nebo pachatelích v případě domácího násilí). Briere, Jordan (2009) uvádí, že domácí násilí v dětství se často vyskytuje společně s celou řadou negativních sociálních, rodinných a neurologických faktorů jakož i se škodlivými jevy, jako je psychopatologie pečujících osob a zneužívání návykových látek. Kombinace různých faktorů a domácího násilí zesiluje následky domácího násilí, neboť ovlivňuje vazbu mezi pečující osobou a dítětem a brání dítěti nalézt bezpečí a útěchu v rodině (Kolk, 2005).

2 Alkoholismus

Jednou z nejčastějších a nejzávažnějších závislostí je alkoholismus neboli závislost na alkoholu. Hnací silou užívání alkoholu je etylalkohol, psychotropní látka, která ovlivňuje vyšší nervovou činnost. Opakované a časté užívání psychotropních látek vede k závislosti. Zatímco někteří lidé s pomocí alkoholu oslavují různé úspěchy ve svém životě, pro jiné je alkohol užitečný při komunikaci s ostatními. Někteří lidé pijí alkohol, protože snižuje jejich zábrany a díky němu se cítí lépe ve většině situací, jiní pijí proto, že se bez něj nedokáží uvolnit nebo cítit euforii. Na druhé straně někteří lidé hledají v alkoholu útěchu kvůli špatným životním okolnostem nebo neúspěchům, ale ve většině případů způsobuje užívání alkoholu větší problémy. Nadměrné užívání alkoholických nápojů se označuje termínem abúzus. Nadměrné užívání alkoholu utlumuje centrální nervový systém, způsobuje únavu a ospalost (Jandourek, 2012).

2.1 Definice závislosti na alkoholu

Závažnost časté konzumace alkoholických nápojů spočívá především v riziku vzniku závislosti. Závislost je charakterizována nadměrnou touhou po alkoholu, a to navzdory skutečnosti, že nadměrná konzumace alkoholu je zdraví škodlivá a může mít negativní důsledky. Přesto závislí dávají přednost alkoholu před jinými činnostmi a zájmy. Závislost je spojena zejména s neschopností kontrolovat množství a dobu strávenou užíváním alkoholu. Závislost ovlivňuje psychické a sociální aspekty člověka i zdravotní problémy související s vnitřními orgány. Podle Hartla a Hartlové (2010) je alkoholismus nemocí, která mění a zkracuje život člověka. Jedná se o poruchu vyplývající z častého, opakovaného a nadměrného požívání alkoholických nápojů, jejímž důsledkem jsou chorobné návyky, ztráta kontroly nad pitím, poškození tělesného a duševního zdraví, mezilidských vztahů, osobnosti a nakonec i schopnosti pít.

„O alkoholismus jde tehdy, jestliže požívání alkoholu způsobuje dlouhodobý a vlastními silami neřešitelný problém. Začíná tam, kde se již za alkohol platí něčím jiným než penězi.“ (Profous, 2011, s. 16).

Vznik závislosti na alkoholu je složitý proces ovlivněný neurobiologickými faktory a faktory prostředí. Sklon jedince k pití je dán rovnováhou mezi pozitivními účinky alkoholu, jako je euforie, a negativními důsledky, jako je kocovina. Vzpomínky na tyto účinky a

asociace s prostředím ovlivňují rozhodování o pití alkoholu. Očekávání ohledně důsledků pití jsou formována zkušenostmi a sociálními silami. Tyto faktory se liší u jednotlivých jedinců a také závisí na stadiu závislosti. Každý jedinec může být v počáteční fázi zkušenosti s alkoholem, v raném problémovém pití nebo v pozdější fázi závislosti (Becker, 2008).

2.2 Charakteristika osoby závislé na alkoholu

Jednou z hlavních charakteristik osoby závislé na alkoholu je intenzivní a často nepřekonatelná touha pít alkohol. Tato touha může vést k tomu, že jedinec bude konzumaci alkoholu dávat přednost před jinými aktivitami a zájmy, což může vést k zanedbávání osobních, rodinných nebo pracovních povinností. Proto je společným rysem těchto lidí nespolehlivost, a to zejména proto, že jejich životu dominuje závislost a prioritou se stává spokojenost. V důsledku toho zanedbávají činnosti, kterým se dříve věnovali. U těchto jedinců je také často pozorována tolerance k alkoholu, což znamená, že potřebují stále větší množství alkoholu k dosažení stejného účinku, jaký měli dříve. Tato rostoucí tolerance může vést k většímu a častějšímu konzumování alkoholu (Kolibáš, 2007).

Abstinenční příznaky jsou dalším klíčovým znakem závislosti na alkoholu. Když osoba závislá na alkoholu přestane pít, může zažívat nepříjemné fyzické a psychické symptomy, jako jsou třes, úzkost, podrážděnost, nespavost a dokonce i delirium tremens, což jsou závažné abstinenci příznaky spojené s halucinacemi a záchvaty. Závislost na alkoholu také často vede k popírání problémů jak ze strany postiženého, tak jeho blízkého okolí. Postižení mohou minimalizovat rozsah svého pití nebo jeho dopady na svůj život, což může bránit vyhledání pomoci nebo léčbě (Kolibáš, 2007).

2.3 Psychické poruchy vyvolané požíváním alkoholu

Požívání alkoholu může mít vážný dopad na psychické zdraví člověka a v některých případech může vést k vývoji různých psychických poruch. Tyto poruchy mohou sahát od mírných emocionálních problémů až po vážné psychické stavy, které vyžadují odbornou léčbu. Při dlouhodobém nadměrném konzumování alkoholu se riziko vzniku psychických poruch zvyšuje, což může významně ovlivnit kvalitu života postiženého. Jednou z běžných psychických poruch spojených s alkoholismem je depresivní porucha. Alkohol může krátkodobě působit jako tlumič emocí, ale dlouhodobě zvyšuje příznaky deprese a úzkosti. Lidé, kteří trpí depresí a zároveň konzumují alkohol, mohou zažívat zhoršení svých depresivních stavů, sníženou účinnost léčby a vyšší riziko sebevražedných myšlenek a

chování. Úzkostné poruchy také často souvisí s nadměrným pitím. I když se někteří jedinci mohou uchýlit k alkoholu jako způsobu, jak si ulevit od úzkosti, v dlouhodobém horizontu alkohol úzkostné příznaky zpravidla zhoršuje. To může vést k začarovanému kruhu, kde je alkohol používán jako neúčinná forma sebe léčby, což nakonec úzkost prohlubuje. Alkoholová závislost může být také spojena s bipolární poruchou. V některých případech může nadměrná konzumace alkoholu zhoršit průběh bipolární poruchy, což komplikuje léčbu a může vést k nekontrolovaným epizodám mánie nebo deprese. Může přijít také alkoholová psychóza, což je vážný psychický stav, který se rozvíjí po dlouhodobé konzumaci alkoholických nápojů.

Mezi alkoholové psychózy patří:

a) Delirium tremens je nejčastější. Nejčastějšími příznaky jsou falešné vědomí, třes, strach, zmatenost, dezorientace, halucinace a iluze.

b) Korsakova psychóza následuje po deliriu tremens ve čtvrtině případů. Hlavním příznakem je téměř úplná amnézie, kdy si pacient nepamatuje, co vnímal před chvílí. V důsledku toho se pacient začíná zabývat místem, časem a situací. Protože si nemůže vzpomenout na nové vjemy, vymýšlí si příběhy nebo věří své fantazii.

c) Alkoholové halucinace se vyznačují sluchovými a zrakovými halucinacemi, vyskytují se většinou v noci a jsou spojeny s úzkostí.

d) Akutní alkoholická halucinační psychóza se podobá deliriu tremens, ale liší se tím, že vědomí je jasné a průběh halucinací je mírný.

e) Alkoholická paranoidní psychóza postihuje psychopatické osobnosti s bludy, jejichž hlavními příznaky jsou bludy krutosti a žárlivost (Fisher, Škoda, 2014).

Alkoholismus ovlivňuje nejen psychiku pacienta, dlouhodobá konzumace přináší určité změny ve fungování mozku, středního mozku, mozečku a čelních laloků (Fisher, Škoda, 2014).

2.4 Sociální důsledky alkoholismu

Závislost na alkoholu může zhoršit schopnost agresora kontrolovat své impulzy a zvýšit jeho sklony k agresivnímu chování. Alkohol může také ovlivnit jeho úsudek a způsobit, že se stane více násilným než obvykle. V důsledku toho oběti domácího násilí, kde je agresor závislý na alkoholu, často čelí zvýšenému riziku zranění a psychického traumatu. Přístup ke

kvalifikované pomoci a podpoře je zásadní pro oběti domácího násilí a závislosti agresora na alkoholu. Je důležité, aby oběti věděly, že nejsou na svou situaci samy, a že existují zdroje, které jim mohou pomoci najít cestu k obnově a bezpečí. Společnost jako celek musí pracovat na odstranění stigma a poskytování podpory, aby tyto oběti mohly najít sílu a zdroje potřebné k překonání těchto výzev. Tomuto tématu se více věnuje následující kapitola.

Matoušek (2008) uvádí, že sociálními důsledky alkoholismu jsou především:

a) Nadměrné užívání alkoholu vede k hádkám a sporům v rodině, problémům ve vztazích se sousedy a ve společnosti.

b) Ve vztazích vznikají výmluvy, lži, napětí, nedůvěra a pasivita ze strany druhých.

c) Osoba, která zneužívá alkohol, se stává „černou ovci“ a je sama o sobě vnímána jako špatný člověk.

d) Pocit viny vůči druhým v souvislosti s nespolehlivostí a agresivitou.

e) Nedůsledná a nepravidelná výchova dětí, střídání období lásky k dítěti a zanedbávání rodinných povinností.

f) Násilí nebo opakované útoky v domácnosti.

g) Odcizení nebo ztráta partnera.

h) Lidé pod vlivem alkoholu jsou častěji zneužíváni druhými, napadáni, uzavírají nevýhodné smlouvy, okrádání nebo vydírání.

ch) Osamělost, ztráta přátel a kamarádů nebo naopak záměrné vyhledávání samoty, neopatrné chování vůči druhým, kterého člověk může litovat.

i) Lidé pod vlivem alkoholu se častěji dopouštějí převážně násilných činů, a přesto se stávají oběťmi.

2.5 Alkoholismus a domácí násilí

Podle dostupných studií skupiny Front Psychol existují důkazy o spojitosti alkoholu s domácím násilím a zneužíváním. V Austrálii bylo zjištěno, že hustota prodejen alkoholu souvisí s mírou domácího násilí. Zprávy o domácím násilí nahlášené policii ve Spojeném království se téměř dvakrát z dvou třetin týkaly násilí spojeného s alkoholem. Dále se ukázalo, že alkohol může přímo ovlivňovat chování a způsobovat větší agresivitu u osob zapojených do incidentů. Muži mají více tendencí páchat útoky po konzumaci alkoholu a

ženy jsou častěji oběťmi partnerů zneužívajících alkohol. Tyto studie také ukázaly, že ženy, které hodně pijí alkohol, mají větší tendenci trpět týráním a agresí ze strany svých partnerů. V Indii bylo zjištěno, že lidé, kteří měli blízkého silného pijáka ve svém okolí, často trpěli fyzickým, sexuálním, psychickým, finančním a sociálním zneužíváním. Tato problematika vyžaduje pozornost a další opatření k prevenci domácího násilí spojeného s alkoholem (Sontate, 2021).

Obvyklé taktiky zahrnují nátlak, zastrašování, emocionální zneužívání, izolaci, minimalizaci a obviňování, zneužívání dětí, využití genderových privilegií a ekonomické zneužívání. Alkohol a alkoholismus nejsou jediným spouštěčem nebo příčinou domácího násilí, ale mohou přispívat k násilnému chování partnera. Existuje mylná představa, že alkohol vždy způsobuje domácí násilí, ale pravda je, že alkohol může snižovat inhibice a zvyšovat agrese, což může mít za následek zvýšenou pravděpodobnost domácího násilí. Je důležité si uvědomit, že zodpovědnost za násilné jednání spočívá na pachateli, ne na alkoholu samotném (Smith, 2023).

Studie American Addiction Centers ukazují, že existuje spojitost mezi užíváním návykových látek a domácím násilím, přičemž násilí mezi partnery je často spojeno s poruchami užívání návykových látek jako je alkoholismus. Domácí násilí může zahrnovat různé formy zneužívání, jako je bití, zastrašování, izolace a omezení přístupu k informacím a pomoci. Souvislost mezi zneužíváním návykových látek a domácím násilím je složitá a některé teorie domácího násilí naznačují, že zneužívající partner může násilné chování vykazovat jak pod vlivem alkoholu a jiných látek, tak v abstinenci (Ackermann, 2023).

3 Sociální práce s oběťmi domácího násilí

Ve většině případů domácího násilí si oběť podvědomě stanoví určitý mezník, a když ho dosáhne, řekne si dost a získá odvalu jednat. Těmito milníky jsou například vážné ublížení dítěti, vyhrožování sebevraždou, vážné fyzické zranění nebo napadení v těhotenství. Cesta k těmto milníkům je však často velmi dlouhá a milníky postupně překračují stanovené hranice. Pro oběti je charakteristický strach a beznaděj, což je často překážkou pro vyhledání pomoci. Je proto důležité, aby všechny složky, které mohou oběti udržet z rukou pachatelů, postupovaly jednotně, inkluzivně a vzájemně spolupracovaly. Zásadními prvky pomoci jsou rovněž prevence a zvyšování povědomí bezpečnostních složek a celé společnosti. První kroky na cestě k pomoci obětem může podniknout každý, kdo je s oběťmi v přímém kontaktu.

3.1 Definice sociální práce ve vztahu k domácímu násilí

Sociální práce jako profese se zaměřuje na zlepšování kvality života, pomoc občanům v nepříznivých životních podmínkách a prosazování sociální spravedlnosti. Sociální práce je poskytována v rámci celkového systému sociálních služeb, jak je definováno zákonem o sociálních službách. Jejím cílem je pomáhat klientům zvládat jejich aktuální obtíže a navazovat kontakty s dalšími organizacemi, které jim mohou pomoci zvládnout krizové situace (Gulová, 2011).

Samotný pojem sociální práce chápou různí autoři v různých kontextech. Zákon o sociálních službách definuje sociální práci jako soubor činností, které poskytují pomoc lidem za účelem sociálního začlenění, včetně prevence sociálního vyloučení (Matoušek, 2016).

Někteří odborníci poukazují na chápání sociální práce jako služby pro klienty a její transformaci v poskytování více individualizovaných služeb. Někteří poukazují na to, že se vytratilo chápání sociální práce jako služby pro klienty a že se změnila spíše v poskytování individuálních služeb. Bez ohledu na různé definice pojmu sociální práce je v kontextu domácího násilí chápána jako odborná činnost, jejímž hlavním účelem je poskytnout odbornou pomoc hlavním aktérům, tedy oběti (ohrožené osoby), pachateli (pachatelé násilí) a svědkovi. Vzhledem ke specifickým rysům sociálně patologického jevu domácího násilí je sociální práce v kontextu ochrany před domácím násilím náročnou činností, která klade vysoké nároky na odbornost sociálních pracovníků (Elichová, 2017).

V České republice se tato tolik potřebná podpora v současné době soustřeďuje téměř výhradně na skupiny reprezentované oběťmi a svědky domácího násilí. V roce 2008 byl zřízen Výbor pro prevenci domácího násilí při Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. V prvním strategickém dokumentu z roku 2011 (Národní akční plán prevence domácího násilí) bylo komisi uloženo vypracovat koncept metodiky řešení násilných trestných činů včetně příslušné legislativy v sedmi strategických oblastech. Tento požadavek však dosud nebyl zapracován do právních předpisů.

Jedním ze strategických cílů tohoto rámcového dokumentu je právní úprava práce sociálních pracovníků (nové pojetí jejich výkonu a činnosti) a povinnosti celoživotního vzdělávání. Dokument také klade důraz na kvalitu poskytovaných sociálních služeb a jejich dostupnost, která závisí na financování sektoru služeb. Přestože výdaje státního rozpočtu rok od roku rostou souběžně s nárůstem počtu uživatelů sociálních služeb, mzdy pracovníků v sociálních službách jsou hluboko pod průměrnou mzdou v České republice. To se následně odráží v kvalitě a dostupnosti sociálních služeb.

Národní strategie předpokládá novelizaci zákona o sociálních službách, zejména pokud jde o změny týkající se druhů poskytovaných sociálních služeb.

Sociální pomoc v kontextu domácího násilí by měla být poskytována symetricky nejen obětem, ale i pachatelům domácího násilí (Elichová, 2017).

Tento typ násilí není možné ve společnosti vyřešit ani odstranit. Zavedením systému terapeutické sociální práce pro pachatele domácího násilí je však možné zvýšit šance na prevenci násilí a posílit ochranu obětí do budoucna (Matoušek, 2016).

3.2 Specifika sociální práce s oběťmi domácího násilí

Problém domácího násilí má různé charakteristiky, jednou z nejvýraznějších je, že se odehrává za zdmi domu nebo bytu, často beze svědků. S tím souvisí i další charakteristiky. Jde například o problém, který vzniká v intimním vztahu mezi dvěma lidmi, kde se očekává podpora a bezpečí, jde o problém nerovného postavení dvou lidí ve vztahu, kde jeden má moc nad druhým. Problém domácího násilí je proto tak rozsáhlý, že k jeho řešení jsou zapotřebí různé typy sociálních služeb a samostatné zákony specifické pro domácí násilí. Proto je důležité, aby různé služby, které se snaží pomáhat obětem domácího násilí, spolupracovaly. Identifikace a včasné řešení jednotlivých případů je proto pro sociální práci s oběťmi domácího násilí zásadní. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti

ochrany před domácím násilím, je jedním z nejdůležitějších pro řešení této problematiky. Tento zákon opravňuje Policii ČR dočasně vykázat násilnou osobu ze společné domácnosti na dobu 10 dnů a zakázat této osobě přibližovat se k oběti nebo ji kontaktovat. Na základě vykázaní pachatele ze společného bydlení je obětem nabídnuta pomoc intervenčního centra do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru (Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím).

Právní úprava intervenčních center je upravena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který se zaměřuje na osoby ohrožené domácím násilím, včetně zprostředkování kontaktů s podniky a institucemi, které mohou poskytnout sociální a terapeutickou podporu, právní pomoc, ubytovací a stravovací služby a další specializované služby. Tato centra poskytují širokou škálu sociálních služeb, které jsou poskytovány zcela zdarma, přičemž výhodou je, že uživatelé o ně mohou žádat anonymně. Přímá podpora obětem domácího násilí tedy zahrnuje celou řadu sociálních služeb poskytovaných většinou organizací na podporu obětí domácího násilí jako jsou poradny a azylové domy. Tyto služby jsou většinou poskytovány v souladu se zákonem o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Matoušek (2016) uvádí, že sociální práce s oběťmi domácího násilí je specifická a vyžaduje od pracovníků v tomto oboru komplexní přístup, který zohledňuje jak psychologické, tak sociální aspekty situace obětí. Tento typ sociální práce se zaměřuje na poskytování podpory, ochrany a zdrojů potřebných k překonání násilí a obnově života.

Práce s oběťmi domácího násilí je nesmírně citlivá a vyžaduje od sociálních pracovníků velkou míru odbornosti, empatie a pečlivého přístupu. Zásadním rozdílem v práci s oběťmi domácího násilí je, zda jsou či nejsou v rodině přítomny děti. Tato skutečnost může výrazně ovlivnit celou situaci. Je to tedy intervence, taky dlouhodobé plánování pomoci a podpory pro oběti. Pokud pracovníci pracují s oběťmi bez dětí je důležité se zaměřit primárně na oběť, její potřeby, emoce a proces zotavování. Sociální pracovníci poskytují podporu v oblasti psychického zdraví, pomáhají s hledáním bezpečného ubytování a nabízejí poradenství ohledně právních kroků. Důraz je zde kladen také na posílení autonomie oběti, na její schopnosti rozhodovat se o svém životě a budoucnosti bez strachu násilí. Klíčovou složkou je vytvoření bezpečnostního plánu, který oběti umožní bezpečně opustit násilnou situaci a zajistit si ochranu před pachatelem (Matoušek, 2016).

Pokud ale sociální pracovníci musejí pracovat s oběťmi – dětmi, je důležité se kromě bezpečnostní podpory oběti věnovat také potřebám dětí, které jsou rovněž oběťmi domácího

násilí, ať už přímo či nepřímo. To zahrnuje poskytování psychologické pomoci dětem a zajištění jejich bezpečí a stability. Je zde nutnost koordinace s širším spektrem institucí jako jsou školy, dětská ochranná služba a zdravotnická zařízení, aby se zajistila komplexní péče o dítě nebo děti. Zásahy jsou zaměřeny nejen na jednotlivce, ale na celou rodinu, s cílem podporovat zdravé rodinné vztahy a zabránit přenosu násilného chování na další generace. Kromě bezpečnostních opatření se musí řešit i právní otázky týkající se opatrovnictví, přístupu k dětem a jejich ochrany před pachatelem (Matoušek, 2016).

Přestože existují rozdíly ve specifikách přístupu, v obou případech je základem práce s oběťmi domácího násilí důraz na bezpečí, důvěrnost, respektování autonomie oběti a poskytování informací o dostupných zdrojích o možnostech pomoci. V obou případech je klíčové budování důvěry mezi obětí a sociálním pracovníkem, což je základní kámen pro efektivní intervenci a podporu.

3.3 Vývoj spolupráce s oběťmi domácího násilí

Vývoj spolupráce s oběťmi domácího násilí reflektuje změny ve společenském vnímání domácího násilí, zlepšování právního rámce a vznik specializovaných služeb a přístupů k podpoře těchto obětí. První kontakt s obětí domácího násilí je často velmi důležitý, například když je vážně zraněná oběť vyšetřena v nemocnici nebo u praktického lékaře, když soused nebo sama oběť informuje policii, při předávání nebo vyzvedávání dětí ve vzdělávacím zařízení, v zaměstnání, nebo když oběť sama kontaktuje službu na podporu obětí. Při prvním kontaktu s obětí je třeba dodržet řadu zásad, aby si pomáhající osoba získala její důvěru. Je třeba dát oběti prostor pro svěření, být trpělivý a citlivý k jejím potřebám, nespěchat na ni, ocenit její odvalu a přesvědčit ji, že dělá správnou věc, protože násilí je nepřijatelné. Je důležité oběť povzbudit, aby našla východisko, respektovat její rozhodnutí a nabídnout jí možnosti řešení. Dále je třeba zajistit bezpečnost oběti, případně jejího dítěte, a vypracovat pro ně bezpečnostní plán. Je důležité oběť neutěšovat, nesoucíit s ní, nedávat jí nesplnitelné sliby a především ji neobviňovat z jejího chování. Pokud je oběť zraněná, mělo by být poskytnuto lékařské ošetření a přesný záznam o následcích násilí (Bednářová, 2009).

Podle Marvanové Vargové (2008) by měla účinná pomoc zahrnovat čtyři kroky. Jedná se o identifikaci rizikových faktorů, vypracování a následnou aktualizaci bezpečnostního plánu a dlouhodobou spolupráci s obětí na překonání traumatu. Dále uvádí, že první tři kroky by měly standardně poskytovat všechny instituce, které mohou být v přímém kontaktu s oběťmi, a to včetně policie, zdravotníků, sociálních služeb, krizových center a poraden.

Dlouhodobá spolupráce s oběťmi by měla být specificky zaměřená, ale měla by ji poskytovat specializovaná centra pro podporu obětí.

Spolupráce s oběťmi domácího násilí zahrnuje určitá specifika a vyžaduje získání důvěry oběti. Bednářová (2009) proto nabízí obecné zásady pro práci s oběťmi:

- Dejte obětem prostor, aby mohly hovořit o prožitém traumatu, nepřerušujte je a zajistěte jim přiměřené soukromí a klid.
- Buďte trpěliví a citliví a dejte oběti čas, aby se s problémy vyrovnala.
- Nenuťte oběť mluvit o skutečnostech, které si ještě neuvědomuje, nebo kterým nerozumí.
- Ujistěte oběť, že jejímu příběhu věříte, i když se to zdá nepravděpodobné.
- Poděkujte jí za to, že vás požádala o pomoc, a že vám důvěřuje.
- Ujistěte ji, že má právo plakat a projevit pochopení.
- Projevujte svůj zájem verbálně (pokládejte otázky, shrňte, co jste slyšeli) i neverbálně (oční kontakt, mimika).
- Oběti se nedotýkejte, pouze ve výjimečných případech a s jejím souhlasem.
- Pojmenujte domácí násilí a zdůrazněte, že je nepřijatelné. Je vhodné také zdůraznit, že násilí je vždy vinou pachatele a že oběť za něj nemůže, a to i v případech, že pachatel tvrdí opak.
- Povzbuzujte ji, aby si našla vlastní cestu, místo toho abyste jí dávali rady.
- Nabídněte jí možnosti řešení, ale nenuťte ji k okamžité změně.
- Respektujte její rozhodnutí, i když s ním nesouhlasíte.
- Nedávejte falešné naděje, neslibujte nemožné a buďte upřímní ohledně složitosti situace.

3.4 Formy pomoci a informovanost o nich

Osoby ohrožené domácím násilím nebo přímo postižené domácím násilím mají řadu možností, jak získat odbornou pomoc, kterou poskytují státní i nestátní instituce. V České republice je nejčastěji kontaktovanou institucí policie. Jak již bylo výše uvedeno, existují také intervenční centra a různé neziskové organizace specializované na různorodou pomoc obětem domácího násilí. Mezi státní instituce zabývající se problematikou domácího násilí patří mimo jiné Ministerstvo vnitra ČR, tedy Policie ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR a konečně místně příslušné soudy, státní zastupitelství a pobočky probační a mediační služby. Další možnosti pomoci obětem domácího násilí nabízejí

konkrétní organizace a subjekty, na které se oběti mohou obrátit s žádostí o informace a pomoc. Pro oběti domácího násilí a trestné činnosti je k dispozici také bezplatná telefonní linka důvěry. Tuto linku důvěry provozuje Bílý kruh bezpečí. V současné době obětem domácího násilí různými způsoby pomáhají azylové domy, krizová centra, občanské a rodinné poradny, státní a obecní úřady (Domácí násilí, 2021).

Formy pomoci se dělí na státní a nestátní. Mezi státní pomoc se řadí především Policie ČR. Činnost a postavení Policie ČR upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, jejíž činnost spravuje a vymezuje Ministerstvo vnitra České republiky. Úkolem policie je dohlížet na bezpečnost v rámci státních hranic. V případě útěku pachatelů trestné činnosti přes hranice spolupracuje s policií sousedních států. Cílem policie je zajištění bezpečnosti veřejnosti, kontrola a potlačení trestné činnosti, odhalování a prevence korupce, odhalování a prevence organizované a finanční kriminality. Policie také pátrá po hledaných, pohřešovaných, nezvěstných a uprchlých osobách, které se dopustily trestných činů (Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky). Další možností státní pomoci je odbor sociálních věcí, jehož úkolem je řešit problémy v oblasti životních podmínek členů komunity. V kompetenci odboru je také příprava dokumentů a plánů rozvoje sociálních aktivit v obci (Šimůnek, 2016). V praxi je nejčastěji využívanou intervencí pro oběti domácího násilí odborné sociální poradenství, provoz azylových domů, podpora samostatného bydlení, tísňová péče, chráněné bydlení, krizová pomoc a intervenční centra (Šimůnek, 2016).

Nestátní organizace poskytující pomoc obětem domácího násilí lze rozdělit podle různých cílových skupin. Jejich hlavním cílem je poskytnout pomoc obětem v ohrožujících situacích a zároveň působit preventivně před vznikem ohrožení. Jedná se o situace, kdy oběť pociťuje nejistotu a začíná se obávat, že může dojít k násilnému činu. Na prevenci domácího násilí se v České republice zaměřuje řada intervenčních center a neziskových organizací, které zároveň poskytují pomoc obětem v krizových situacích.

Intervenční centra poskytují krizovou pomoc obětem domácího násilí a pracují s osobami ohroženými domácím násilím nebo chráněnými obecným systémem vystěhování z domácnosti. Systémem vystěhování se rozumí situace, kdy je pachatelům domácího násilí na určitou dobu zakázán vstup do společné domácnosti bez ohledu na to, zda je vlastníkem domu nebo bytu.

Informovanost o dostupnosti pomoci je klíčovým prvkem procesu zotavování a překonání situace domácího násilí. Mnoho obětí může cítit, že jsou v pasti své situace, a to částečně kvůli nedostatku informací o tom, jaké zdroje a podpora jsou jim k dispozici.

Zvyšování informovanosti mezi oběťmi domácího násilí je proto nezbytné pro jejich ochranu a pro nabízení cesty k lepšímu a bezpečnějšímu životu. Znalost dostupných služeb a podpory může obětem domácího násilí poskytnout důležité informace o tom, kam se obrátit pro pomoc, jaké jsou jejich právní možnosti a jak získat bezpečné ubytování. Tyto informace mohou pomoci obětem přerušit cyklus násilí a začít proces zotavování. Zdroje informací mohou zahrnovat webové stránky, brožury, telefonní linky, sociální sítě a informační kampaně ve veřejných médiích. Kromě toho mohou být informace poskytovány prostřednictvím zdravotnických zařízení, sociálních služeb, škol, právních institucí a pracovišť. Důležitou roli hrají právě nevládní organizace a komunitní centra, která často organizují osvětové programy a poskytují přímou pomoc (Šimůnek, 2016).

3.5 Organizace zabývající se domácím násilím

Intervenční centra úzce spolupracují s dalšími organizacemi s cílem poskytnout podporu a ochranu zranitelným členům společnosti. Mezi spolupracující organizace patří neziskové organizace, orgány sociálně-právní ochrany dětí, odbory sociální péče a další instituce působící v oblasti sociálních služeb, státní zastupitelství, orgány veřejné správy atd. (Šimůnek, 2016).

Jednou z organizací je **Bílý kruh bezpečí**, což je nepolitická humanitární organizace působící v několika evropských zemích, mimo jiné Německu, v Rakousku, Lucembursku, Švýcarsku a Maďarsku. Pobočka v České republice byla založena v roce 1991. Bílý kruh bezpečí je sdružení fungující na principu vzájemné spolupráce řady právních institucí, zařízení poskytujících služby sociální péče a psychiatrických ambulancí, policie a dalších institucí. Hlavními úkoly Bílého kruhu bezpečí je realizace opatření prevence kriminality a podpora obětí domácího násilí. Sdružení provádí výzkum domácího násilí a analyzuje jeho konkrétní formy a projevy. Údaje, informace a poznatky získané z těchto výzkumných aktivit jsou pak využívány v rámci návrhů na změny trestně právních norem v oblasti domácího násilí. To zahrnuje zejména přijetí nových právních předpisů. Získané údaje mohou být také využity jako jedna z forem zajištění náhrady škody způsobené pachatelem oběti domácího násilí (Kuchta, 2005).

Další významnou neziskovou organizací občanské společnosti, která se zaměřuje na ženy a jejich děti jako oběti domácího násilí, je **ROSA**. Intervenční přístup této organizace zahrnuje návštěvu poradny organizace, kde probíhá úvodní rozhovor s odborníkem o situaci oběti. Poté jsou realizována vhodná intervenční opatření v podobě krizové intervence,

sociálně terapeutického poradenství, doporučení k činnosti a plánování možných dalších kroků. Oběti mohou být také umístěny do azylových domů. Útulky disponují službou záměrného ukrytí, aby byla zajištěna bezpečnost ubytovaných osob. K dispozici je také nepřetržitá krizová linka na pomoc obětem domácího násilí (Rosa, 2021).

Spondea, o.p.s je organizace, která byla založena v roce 1997 s cílem pomáhat ohroženým dětem. V té době to bylo v Brně první a jediné dětské krizové centrum v republice. Spondea je v současné době mimo jiné poskytovatelem sociálních služeb a jejím úkolem je poskytovat sociálně právní ochranu dětem, stejně jako sociální odbory městských úřadů. V průběhu let se činnost společnosti rozšířila o podporu obětí domácího násilí a osob v obtížných životních situacích z důvodu vztahových konfliktů, vážného onemocnění nebo úmrtí v rodině, dlouhodobých partnerských sporů, šikany a psychických obtíží. Cílem sdružení je zlepšit kvalitu života dětí, mladých lidí a dospělých. Posláním této společnosti je podporovat tyto skupiny, pomáhat jim při řešení jejich problémů a usilovat o jejich opětovné začlenění do společnosti. Spondea vytvořila a provozuje léčebný program s názvem Dítě v centru pozornosti. Program se zaměřuje na děti z neúplných rodin, jejichž rodiče nemají dostatek času na řešení jejich problémů a nejsou schopni jim vysvětlit nebo objasnit jejich situaci (Spondea, 2023).

Poslední zmíněnou organizací zabývající se domácím násilím je **Magdalenium**. Magdalenium poskytuje bezpečné útočiště klientům a klientkám na nezveřejněné adrese, aby bylo chráněno soukromí obětí domácího násilí před jejich násilníky. Takto vytvořená bezpečná atmosféra poskytuje obětem domácího násilí psychickou stabilitu a místo pro řešení nezbytných sociálních a právních otázek. V posledních letech musela organizace jeden ze svých azylových domů uzavřít kvůli přetrvávajícím finančním potížím. Na jeho místě však bylo vybudováno alespoň poradenské centrum pro oběti domácího násilí (Magdalenium, 2021).

Většinu azylových domů pro oběti domácího násilí obývají svépomocné ženy, které vytvářejí svépomocné skupiny, vyměňují si rady a zkušenosti a vzájemně se podporují při řešení svých problémů. Azylové domy jsou otevřeny 24 hodin denně a v případě potřeby v nich pracují zaměstnanci 24 hodin denně (Magdalenium, 2021).

4 Výzkumné šetření

Tématem výzkumu jsou formy domácího násilí a motivace obětí k setrvání v násilných vztazích.

Teoretická část práce se zabývala problematikou domácího násilí, jeho definicí, formami a specifiky. Byly rozebrány také charakteristiky obětí a pachatelů a sociální a psychologické důsledky domácího násilí.

Navazující výzkum si klade za cíl hlouběji prozkoumat jeden z klíčových aspektů domácího násilí, a to motivaci obětí k setrvání v násilných vztazích. Toto téma úzce souvisí s teoretickými poznatky o psychologických a sociálních faktorech, které ovlivňují oběti a jejich rozhodování. Výzkum se zaměřuje na zkoumání konkrétních důvodů, proč oběti v takových vztazích zůstávají, jaké formy násilí zažívají a jakou pomoc vyhledávají či nevyhledávají. Cílem je lépe porozumět realitě obětí a identifikovat možné body intervence pro sociální práci.

4.1 Cíle a výzkumné otázky

Hlavním cílem tohoto výzkumu je prozkoumat a porozumět motivacím, které vedou oběti k setrvání v násilných vztazích. Studie se zaměřuje na analýzu faktorů, jež ovlivňují rozhodnutí obětí zůstat v takových vztazích navzdory negativním důsledkům.

Hlavní výzkumná otázka (HVO) : Jaké jsou důvody pro setrvání v násilném vztahu? Tato otázka tvoří jádro výzkumu a směřuje k odhalení klíčových faktorů, které brání obětem opustit násilné partnery.

Výzkum se dále zabývá několika dílčími otázkami, které mají za cíl prohloubit porozumění dané problematice. První z nich zkoumá konkrétní projevy násilí, které oběti zažívají. Tato otázka má za cíl identifikovat různé formy násilí a jejich dopad na oběti.

Vedlejší výzkumná otázka 1 (VVO1): Jak se projevuje násilí, které oběti zažívají?

Vedlejší výzkumná otázka 2 (VVO2): Jakou odbornou pomoc oběti využívají? se zaměřuje na to, jakou odbornou pomoc oběti vyhledávají, případně proč ji nevyhledávají. Cílem je zjistit, jaké jsou bariéry v přístupu k pomoci a jak lze tyto překážky překonat.

Vedlejší výzkumná otázka 3 (VVO3): Jaké řešení násilného vztahu oběti očekávají? se ptá na představy obětí o ideálním řešení jejich situace. Tato otázka má za cíl

identifikovat potřeby a očekávání obětí, což může být cenným vstupem pro tvorbu efektivních intervenčních strategií.

Vedlejší výzkumná otázka 4 (VVO4): Jak domácí násilí ovlivňuje současný život respondentů? zjišťuje, jak si oběti uvědomují omezení a ovlivnění násilného chování agresora na jejich běžný život

4.2 Zvolená výzkumná metodologie

Vzhledem k cíli výzkumu byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, metoda tematické analýzy. K získání dat k analýze byly využity polostrukturované rozhovory.

Kvalitativní výzkumná strategie se zaměřuje na získávání hlubšího porozumění zkoumaným jevům a jejich kontextu. Na rozdíl od kvantitativního přístupu, který se orientuje na měření a statistickou analýzu dat, kvalitativní výzkum usiluje o detailní popis a interpretaci sledovaných fenoménů (Disman, 2021)

Kvalitativní výzkum často využívá metody, jako jsou hloubkové rozhovory, fokusní skupiny, zúčastněné pozorování a analýza dokumentů. Tyto metody umožňují výzkumníkovi získat bohatá a detailní data, která odhalují komplexnost a nuance zkoumaného jevu. Při analýze kvalitativních dat se výzkumník snaží identifikovat vzorce, témata a kategorie, které se v datech opakují. Tento proces vyžaduje pečlivou interpretaci a reflexi, protože výzkumník musí brát v úvahu kontext, ve kterém byla data shromážděna, a své vlastní předpoklady a zkušenosti (Disman, 2021)

Kvalitativní výzkum je obzvláště vhodný pro zkoumání nových nebo málo prozkoumaných jevů, protože umožňuje výzkumníkovi být otevřený novým myšlenkám a perspektivám. Zároveň však klade vysoké nároky na výzkumníkovy dovednosti, jako je schopnost navázat důvěryhodný vztah s účastníky výzkumu, citlivě vést rozhovory a kriticky analyzovat data. Kvalitativní výzkumná strategie má své silné i slabé stránky. Mezi její výhody patří hloubkové porozumění, flexibilita a schopnost generovat nové teorie. Naopak, mezi její omezení patří nízká zobecnitelnost výsledků, časová náročnost a riziko subjektivity při interpretaci dat (Disman, 2021)

Pro výzkum byla použita metoda tematické analýzy. Tato metoda spočívá v systematickém identifikování, analyzování a reportování vzorců (témat) v rámci získaných dat. Tematická analýza umožňuje výzkumníkovi odhalit a popsat opakující se témata, která se

v datech vyskytují, a tím přispět k hlubšímu porozumění zkoumané problematice (Hendl, 2023)

Proces tematické analýzy obvykle zahrnuje několik kroků:

1. Seznámení se s daty: Výzkumník se důkladně seznámí se získanými daty (např. přepisy rozhovorů, terénní poznámky) a opakovaně je pročítá, aby získal celkový přehled.

2. Generování počátečních kódů: V této fázi výzkumník identifikuje a označuje zajímavé a relevantní aspekty dat, které mohou být potenciálně důležité pro zodpovězení výzkumných otázek.

3. Hledání témat: Výzkumník analyzuje vygenerované kódy a hledá mezi nimi podobnosti a vztahy. Na základě toho vytváří širší témata, která zachycují podstatu zkoumaného jevu.

4. Přezkoumání témat: Výzkumník kriticky přezkoumává identifikovaná témata a ověřuje, zda jsou konzistentní s kódovanými daty a celkovým kontextem výzkumu.

5. Definování a pojmenování témat: V této fázi výzkumník upřesňuje podstatu jednotlivých témat a vytváří jejich jasné definice a názvy.

6. Vypracování zprávy: Výzkumník sepiše podrobnou zprávu o provedené analýze, v níž prezentuje identifikovaná témata a dokládá je vhodnými úryvky z dat (Hendl, 2023)

V rámci výzkumu byla data sesbírána pomocí individuálního polostrukturovaného rozhovoru. Individuální rozhovor je významnou metodou kvalitativního výzkumu, která umožňuje výzkumníkovi získat hloubkové informace od respondenta prostřednictvím přímé interakce. Tato metoda se dělí na tři hlavní typy: strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný rozhovor (Disman, 2021)

Strukturovaný rozhovor se vyznačuje předem připravenými otázkami, od kterých se tazatel nesmí odchýlit. Tento typ rozhovoru poskytuje vysokou míru standardizace a umožňuje snadné porovnání odpovědí mezi respondenty. Jeho výhodou je časová efektivita a možnost kvantifikace dat. Nevýhodou může být omezená flexibilita a riziko, že některé důležité aspekty zůstanou neprozkoumány (Hendl, 2023)

Polostrukturovaný rozhovor nabízí větší flexibilitu. Tazatel má připravené otázky, ale může měnit jejich pořadí, upravovat znění nebo některé vynechat podle aktuální situace. Tento přístup umožňuje hlubší prozkoumání témat a přizpůsobení se respondentovi. Výhodou je možnost získat detailnější informace a reagovat na nečekané podněty. Nevýhodou může být obtížnější analýza dat a časová náročnost (Hendl, 2023)

Nestrukturovaný rozhovor je nejvolnější formou. Tazatel nemá předem připravené konkrétní otázky, ale pouze témata, o kterých s respondentem hovoří. Tento typ rozhovoru umožňuje maximální flexibilitu a hloubkové prozkoumání témat. Výhodou je možnost objevit nové, nepředpokládané aspekty zkoumaného jevu. Nevýhodou je časová náročnost, obtížná analýza dat a riziko odklonu od hlavního tématu výzkumu (Hendl, 2023)

4.3 Průběh výzkumu

Výzkum probíhal formou individuálních rozhovorů s oběťmi domácího násilí. Výzkumnice oslovila respondenty prostřednictvím organizací pomáhajících obětem domácího násilí a také skrze online platformy zaměřené na tuto problematiku. Rozhovory byly vedeny s ohledem na citlivost tématu a bezpečnost respondentů. Výzkumnice použila polostrukturovaný rozhovor, který umožnil flexibilitu v kladení otázek a zároveň zajistil, že budou pokryta všechna klíčová témata.

Respondenti byli dotazováni na pět hlavních oblastí: důvody setrvání v násilném vztahu, projevy násilí, zkušenosti s vyhledáváním odborné pomoci, představy o ideálním řešení situace a doplňující otázky týkající se každodenního života a strategií zvládání násilí. Otázky byly formulovány otevřeně, aby umožnily respondentům sdílet své zkušenosti a názory co nejsvobodněji.

Respondenti také sdíleli své strategie pro zvládání násilných situací, které zahrnovaly jak pasivní techniky, jako je snaha být "neviditelný", tak i aktivnější přístupy, jako je tajné plánování odchodu. Mnoho respondentů vyjádřilo naději na lepší budoucnost, i když často spojenou s nejistotou a strachem.

4.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvoří celkem 11 respondentů, kteří se stali oběťmi domácího násilí a rozhodli se o své zkušenosti otevřeně promluvit. Jedná se o dospělé osoby různého věku, pohlaví i socioekonomického postavení, což zajišťuje rozmanitost a umožňuje zkoumat problematiku z různých úhlů pohledu.

Záměrně byli do výzkumu zahrnuti jak muži, tak ženy, aby se předešlo jednostrannému zaměření pouze na jedno pohlaví, které je v kontextu domácího násilí častěji zmiňováno. Pestrost vzorku dokládá i fakt, že respondenti pocházejí z různých prostředí, mají za sebou odlišné životní zkušenosti a jejich příběhy se v mnoha ohledech liší. Tím, co je však spojuje a

činí vzorek konzistentním, je společná zkušenost s domácím násilím a přítomnost alkoholismu u pachatele násilí, jež je ústředním tématem tohoto výzkumu.

Osobní informace o respondentech jako např. věk, původ, počet dětí atd. jsou pro účely zachování anonymity zamlčeny.

4.5 Etické aspekty výzkumu

V rámci popisovaného výzkumu s oběťmi domácího násilí je nutné věnovat zvýšenou pozornost několika etickým aspektům:

- Ochrana osobních údajů účastníků je zajištěna tím, že nebudou zaznamenávány údaje umožňující jejich identifikaci. Pořízené audio záznamy rozhovorů budou přepsány a osobní údaje z nich budou odstraněny či anonymizovány.
- Účastníci nebudou přímo informováni o svých výsledcích vzhledem k citlivosti tématu. Na vyžádání jim však bude poskytnuta diplomová práce k nahlédnutí.
- Před zahájením sběru dat a podpisem informovaného souhlasu budou účastníci plně informováni o účelu studie.
- Do výzkumu nebudou zahrnuty zranitelné osoby jako nezletilí, nesvéprávní či osoby se sníženou kognitivní kapacitou.
- Ačkoliv rozhovory o zkušenostech s domácím násilím mohou být pro účastníky nepříjemné či stresující, bude jim poskytnut prostor pro přestávky a možnost rozhovor kdykoliv ukončit. V případě potřeby bude výzkumník schopen poskytnout krizovou intervenci či odkázat na odbornou pomoc.
- S ohledem na citlivost tématu budou účastníci informováni, že nemusí sdílet nic, co by pro ně bylo nekomfortní. Zároveň se výzkum vyhne přílišnému detailnímu rozebírání situací, které by neuměl odborně ošetřit.

5 Témata rozhovorů

Rozhovory byly zpracovány pomocí metody otevřeného kódování. Jednotlivá témata a kategorie jsou zapsány v tabulce č.1. Dle témat je zpracováno vyhodnocení.

Tabulka 1 Kódování dat na základě dat z rozhovorů s respondenty

Téma	Kategorie	Kódy
Nejistota	Naděje na nápravu vztahu Snaha o nastolení klidu	<ul style="list-style-type: none"> • Ještě ho mám ráda • Snažím se být dobrá manželka, vařit, uklízet, starat se o děti
	Obava o schopnost být samostatná	<ul style="list-style-type: none"> • Bojím se být sama, zvláště s dětmi • Kam bych šla
	Sebeobviňování	<ul style="list-style-type: none"> • Jestli si to násilí nezasloužím • Jestli nedělám něco špatně
Formy násilí	Ponižování Nadávky	<ul style="list-style-type: none"> • Jsem neschopná, tlustá, ošklivá • Nic neumím
	Výhrůžky	<ul style="list-style-type: none"> • Že mě zabije
	Fyzické	<ul style="list-style-type: none"> • Dostanu facku, sekne mě • Zmlátil mě, naražená žebra • Chytne mě pod krkem • Cloumá se mnou • Kopance
Odborná pomoc	Proč ne	<ul style="list-style-type: none"> • Stud • Manžel by se naštvál, strach • Nevěřím, že by mi pomohli • Nevím, kam se obrátit • Nepochopení • Věřím, že to zvládnu sama
	Kde	<ul style="list-style-type: none"> • Policie • Linka bezpečí • Poradna • Doktor, nemocnice • Kamarádi, rodina
Řešení situace	Doma	<ul style="list-style-type: none"> • Změnu u partnera – uvědomění si situace, přestat pít • Já odejdu

		<ul style="list-style-type: none"> • Začít někde nový život s dětmi
	Podpora	<ul style="list-style-type: none"> • Levnější bydlení pro matky s dětmi • Práce • Hlídkání dětí kvůli práci • Psychická pomoc, že v tom nejsme sami • Dodání odvahy • Finance
	Ochrana obětí domácího násilí	<ul style="list-style-type: none"> • Větší tresty pro násilníky • Lepší osvěta, že to není v pořádku a je potřeba s tím něco dělat • Dostupnější pomoc a podpora • Více azylových domů • Větší pochopení

5.1 Nejistota

Mnohé oběti domácího násilí prožívají hlubokou nejistotu ohledně své situace a budoucnosti. Nejistota ovlivňuje jejich rozhodování, jednání i to, jak vnímají samy sebe. To se projevuje v několika rovinách. Zaprvé oběti často chovají naději, že se jejich partner změní a násilí ustane. Respondent 5 uvedl: „*Asi tak nějak doufám, že se to zlepší. Že tohle je jen špatné období a pak bude líp. Mám ho ráda a nechci to jen tak zahodit.*“ I přes opakované zklamání se nevzdávají představy, že by se jejich vztah mohl navrátit do původní, harmonické podoby. Zadruhé se oběti snaží o nastolení klidu ve vztahu tím, že se vyhýbají konfliktům, snaží se partnera neprovokovat a vyhovět jeho požadavkům. Domnívají se, že pokud budou dostatečně nenápadné a úslužné, násilí ustane.

Další rovinou nejistoty je hluboká obava obětí o jejich schopnost vést samostatný život bez násilného partnera. Mnohé oběti jsou na partnerovi finančně závislé nebo s ním mají děti. Nedovedou si představit, že by dokázaly zajistit sebe i rodinu bez partnerovy podpory. Pochybují o svých schopnostech a bojí se, že by samostatný život nezvládly. Např. respondent 7 napsal: „*No, asi hlavně ta finanční závislost, víte. Nemám kam jít a nemůžu si dovolit bydlet sama. A taky se bojím, co by se stalo, kdybych odešla.*“ Oběti domácího násilí také často trpí sebeobviňováním. Přestože v hloubi duše tuší, že si násilí nezaslouží, přistihují se, že hledají chybu samy v sobě. Přemítají, zda partnera samy neprovokují svým chováním, zda by násilí ustalo, pokud by byly lepšími partnerkami. Tato nejistota a pochyby o sobě samé obětem nesmírně znesnadňuje odchod z násilného vztahu a hledání pomoci.

5.2 Formy násilí

Respondenti jsou vystaveny různým formám domácího násilí. Velmi častým jevem je ponižování, které se projevuje shazováním, znevažováním schopností oběti a útoky na její sebevědomí. Agresoři své oběti ponižují poznámkami o jejich vzhledu, inteligenci či roli v rámci vztahu.

Další formou psychického násilí jsou nadávky. Násilní partneři častují oběti vulgárními výrazy, urážkami a verbálními útoky. Toto chování vede u obětí ke snižování sebedůvěry a pocitům méněcennosti. Tuto skutečnost dokládá vyjádření respondenta 8: *„Nejvíc je to asi takový to shazování a ponižování, nadávky, že jsem neschopná a že nic neumím. Pak taky žárlí jak blázen, nesmím s nikým mluvit, kontroluje mi telefon. No a bohužel občas dostanu i facku nebo mě chytne a cloumá se mnou. Asi dvakrát mě i zmlátil, to jsem se fakt bála o život.“*

Oběti se také setkávají s výhrůzkami ze strany násilného partnera. Agresoři jim vyhrožují různými způsoby – fyzickým ublížením, zabitím, sebráním dětí nebo pronásledováním v případě odchodu. Tyto hrozby slouží k zastrašení oběti a udržení kontroly a moci nad ní.

Psychické násilí často přerůstá také do fyzických útoků. Oběti zažívají širokou škálu fyzického násilí od strkání, fackování a kopání až po brutální bití končící vážnými zraněními. Fyzické útoky eskalují v průběhu času a oběti se obávají o svůj život. Respondent 11 se k tomu vyjadřuje takto: *„Je to mix všeho – nadávky, ponižování, výhrůžky. A taky fyzické násilí – facky, kopance, škrcení. Párkrát mě zmlátil tak, že jsem skončila v nemocnici.“* K vývoji násilí v čase např. respondent 1 říká toto: *„Ze začátku to bylo dobrý, byl milej a pozornej. Pak se to nějak zhoršovalo, zvlášť když jsem otěhotněla. Teď je to nahoru dolů, záleží, jestli je ve stresu nebo kolik toho vypije.“* Naopak respondent 2 zmiňuje změnu ve chvíli, kdy partner přišel o práci: *„Přijde mi, že je to čím dál horší. Dřív mu stačilo na mě zařvat, teď už rovnou rozdává rány. Hlavně od té doby, co přišel o práci a je pořád doma.“*

5.3 Odborná pomoc

Z rozhovorů s oběťmi domácího násilí vyplývá, že existuje mnoho důvodů, proč nevyhledávají odbornou pomoc, přestože ji potřebují. Nejčastěji je to strach z reakce násilného partnera, pokud by se o vyhledání pomoci dozvěděl. Oběti se obávají, že by to vyvolalo ještě větší agresi a ony by byly vystaveny většímu nebezpečí. Dalším významným

důvodem je stud a pocit selhání. Oběti se stydí přiznat, co se jim děje a mají pocit, že situaci měly zvládnout samy. Objevují se i obavy, že by jim nikdo nevěřil, zvláště pokud se násilný partner navenek chová velmi mile. Některé oběti také nemají důvěru v instituce a nevěří, že by jim skutečně dokázaly pomoci. Hezky to jde vidět z výroku respondenta 8: *„Je toho víc, hodně se bojím, že svoje výhrůžky dodrží a fakt mi ublíží. Bere mi to veškerou energii, kterou bych potřebovala na to, abych mohla nějak jednat. A přijde mi, že by mi nikdo nevěřil, on je pro okolí strašně milej a hodnej chlap, všichni si myslí, že mi ani nemůže ublížit.“* A tuto myšlenku dokládá také tvrzení respondenta 7: *„Hlavně se strašně stydím, nechci, aby někdo věděl, co se u nás doma děje. A taky se bojím, co by partner provedl, kdyby se to dozvěděl. Přijde mi, že by to akorát víc rozjitřilo a bylo by to ještě horší.“*

Když už se někam obrátily pro pomoc, tak oběti zmiňují linky důvěry, centra pro týrané ženy, azylové domy nebo třeba obvodní lékaře. Respondent 2 se obrátil právě na linku bezpečí. Svoji zkušenost popisuje takto: *„Volala jsem jednou na linku bezpečí, když mě zmlátil. Byla jsem zoufalá. Poradili mi, ať jdu na policii a do poradny, ale já se bála. Co by mi tam jako řekli. S tou linkou to bylo dobrý, aspoň někdo mě vyslechl a řekl, že to není moje vina. Ale ty další kroky jsem neudělala, nevěřím, že by mi někdo fakt pomohl.“* Respondent 11 dokonce dostal kontakt na specializované centrum: *„Jednou, když mě zmlátil tak, že jsem skončila v nemocnici, tam se mě ptali. Dali mi kontakt na centrum pro týrané ženy, ale neodvážila jsem se tam jít. ... I když v té nemocnici se ke mně chovali hezky, snažili se mě podpořit.“*

Někdy se svěřují kamarádkám nebo příbuzným, ale ne vždy se setkají s pochopením a podporou. Celkově je z výpovědí patrné, že by uvítaly větší informovanost o tom, kam se obrátit a jaké možnosti pomoci existují. Zároveň by potřebovaly podporu a pochopení, aby našly odvahu svou situaci řešit.

5.4 Řešení situace

Oběti často doufají ve změnu svého partnera, v jeho uvědomění si závažnosti situace a zanechání násilného chování, například v souvislosti s omezením pití alkoholu. Respondent 6 se k tomu vyjádřil: *„Chtěla bych, aby se změnil, aby pochopil, že mi ubližuje. Aby vyhledal pomoc a pracoval na sobě, abychom mohli fungovat normálně.“* Pokud se však situace nelepší, mnohé oběti zvažují odchod od partnera a začátek nového života, často s dětmi. Výstižně to vyjádřil respondent 7: *„Kdybych mohla, nejradši bych se odstěhovala někam*

daleko a začala znovu. Ale vím, že to nejde. Přála bych si, aby se partner změnil, přestal pít a aby se ke mně choval hezky. Ale už jsem skoro přestala doufat, že se to někdy stane.“

Podstatná je pro ně dostatečná podpora. Oběti potřebují dostupné a levnější bydlení, zejména pokud odcházejí i s dětmi. Důležitá je také možnost získat zaměstnání a s tím související podporu v oblasti hlídání dětí. Neméně podstatná je psychická pomoc, ujištění, že oběť není na situaci sama a má právo na lepší život. Oběti také potřebují dodat odvalu k uskutečnění změny a finanční podporu pro zvládnutí přechodného období. Pro změnu situace by např. respondent 7 potřeboval: *„Asi bych potřebovala nějaké bezpečné místo, kam bych mohla jít, kdyby to bylo nejhorší. A taky nějakou finanční podporu, abych to zvládla. A hlavně někoho, kdo by mě vyslechl a podpořil, dodal mi odvalu to řešit.“*

V oblasti ochrany obětí domácího násilí oběti volají po přísnějších trestech pro násilníky a po lepší osvětě ve společnosti, aby bylo jasné, že domácí násilí není v pořádku a je třeba proti němu aktivně bojovat. Potřebná je dostupnější pomoc a podpora pro oběti, více azylových domů a celkově větší pochopení společnosti pro situaci obětí. Vyjádření respondenta 8 tuto vizi podporuje: *„Asi hlavně šířit osvětu, aby oběti věděly, že v tom nejsou samy a kam se obrátit. A pak taky, aby policie a soudy nebraly domácí násilí na lehkou váhu, aby násilníky potrestaly a obětem daly ochranu. Taky by bylo fajn, kdyby bylo víc takových azylových domů nebo bytů, kam můžou oběti utéct.“*

6 Výsledky výzkumu

6.1 HVO: Jaké jsou důvody pro setrvání v násilném vztahu?

Důvodů, proč oběti domácího násilí setrvávají v násilných vztazích, je celá řada. Z odpovědí respondentů vyplývá, že se jedná o komplexní směsici emočních, psychologických, ekonomických a sociálních faktorů.

Jedním z nejčastěji zmiňovaných důvodů je paradoxně stále přetrvávající láska k násilnému partnerovi. Mnoho obětí popisuje, že svého partnera i přes jeho násilné chování stále milují a mají k němu hluboký citový vztah. Často doufají a věří, že se partner změní, že jeho chování je pouze dočasné a že se situace zlepší. Vzpomínají na hezké chvíle a dobu, kdy k nim byl partner laskavý. Tato naděje a víra v pozitivní změnu jim znesnadňuje odchod. Dalším významným faktorem je strach. Oběti se obávají, že pokud ze vztahu odejdou, partner své výhrůžky ublížení, pronásledování či zabití dodrží. Mají intenzivní strach o své zdraví a život. Bojí se také o své děti, o možnost jejich ztráty či odloučení od nich.

Důležitou roli hrají i ekonomické důvody a materiální závislost na partnerovi. Řada obětí nemá vlastní příjem, někteří bydlí v partnerově bytě či domě. Mají obavy, že pokud odejdou, nebudou schopny sebe a případně své děti finančně zajistit, skončí bez prostředků a bez domova. Svou roli hraje i sociální izolace a chybějící podpůrná síť. Domácí násilí se často odehrává za zavřenými dveřmi, oběti se stydí se svěřit a postupně ztrácí kontakty s blízkými. Mají pocit, že nemají kam jít, na koho se obrátit. Někdy se obávají i nepochopení okolí, jelikož násilný partner si na veřejnosti udržuje pozitivní image.

Znepokojivým fenoménem je také částečná internalizace viny za násilí. Ačkoliv si oběti racionálně uvědomují, že násilí není jejich vina, přesto mívají pocit, že selhávají, že kdyby byly lepšími partnerkami, násilí by se nedělo. Je pro ně těžké se tohoto pocitu zbavit, i když vědí, že není oprávněný.

6.2 Další výzkumné otázky

6.2.1 VVO1: Jak se projevuje násilí, které oběti zažívají?

Respondenti jsou vystaveni různým formám domácího násilí ze strany svých partnerů. Jedná se především o psychické týrání, jako jsou nadávky, ponižování, výhrůžky a

emocionální vydírání. Oběti jsou často označovány za neschopné, ošklivé či méněcenné. Agresoři také projevují chorobnou žárlivost a snaží se oběť izolovat od okolí.

Psychické násilí však v mnoha případech přerůstá i ve fyzické útoky. Oběti zmiňují facky, strkání, tahání za vlasy, škrcení či surové bití. Některé surové projevy končí až v nemocnici. Tyto incidenty se odehrávají opakovaně a jejich frekvence se pohybuje od jednou za několik týdnů až po téměř každodenní útoky.

Alarmující je také vývoj násilného chování v čase. Většina obětí popisuje, že ze začátku vztahu se projevy agrese objevovaly jen zřídka, například v podobě občasných hádek či nadávek. Postupně se však situace zhoršovala a útoky nabývaly na intenzitě i četnosti. Spouštěčem bývá často stres, špatná nálada či požití alkoholu ze strany agresora. Mnoho obětí uvádí výrazné zhoršení od určitých zlomových událostí, jako je těhotenství, narození dětí či ztráta práce partnera.

6.2.2 VVO2: Jakou odbornou pomoc oběti využívají?

Vyhledávání odborné pomoci je pro oběti domácího násilí velmi obtížné a mnozí z nich se k tomuto kroku nikdy neodhodlají. Z jedenácti respondentů se pouze několik z nich svěřilo se svou situací někomu dalšímu, nejčastěji kamarádce nebo obvodní lékařce. Jen dva respondenti uvedli, že se obrátili na specializovanou pomoc.

Zkušenosti s vyhledáním pomoci byly u těch, kteří se odhodlali svěřit, spíše pozitivní. Setkali se s empatickým přístupem, byli vyslyšeni a podpořeni. Linka bezpečí poskytla respondentovi ujištění, že násilí není jeho vina. Obvodní lékařky se snažily oběti podpořit a dodat jim odvalu situaci řešit. I v nemocnici, kam se jedna z obětí dostala po útoku partnera, se personál choval vstřícně a snažil se pomoci.

Přesto však většina obětí pomoc nevyhledala vůbec nebo jen velmi omezeně. Hlavními důvody, které je od vyhledání pomoci odrazovaly, byly stud a strach. Oběti se styděly o násilí mluvit, nechtěly, aby se o jejich situaci někdo dozvěděl. Často zmiňovaly obavy, že by je okolí odsuzovalo nebo jim nevěřilo. Silná byla také nedůvěra v to, že by jim někdo mohl reálně pomoci. Dalším zásadním důvodem byl strach z reakce násilného partnera – oběti se obávaly pomsty, eskalace násilí nebo dokonce zabití, pokud by se partner o vyhledání pomoci dozvěděl.

Výpovědi ukazují na velkou míru izolace a bezmoci, kterou oběti domácího násilí zažívají. I přes vnímavý přístup odborníků je pro ně nesmírně těžké se odhodlat pomoc

vyhledat. Pocity studu a strachu, které násilný vztah doprovází, představují silné bariéry pro řešení situace.

6.2.3 VVO3: Jaké řešení násilného vztahu oběti očekávají?

Odpovědi respondentů ukazují, že jejich ideální představa řešení situace by byla, kdyby se jejich partner změnil, přestal jim ubližovat a oni by mohli žít normální, šťastný rodinný život. Většina z nich si však uvědomuje, že tato změna je nereálná a že skutečným řešením je od násilného partnera odejít. Sní o tom, že se odstěhují daleko od násilníka, najdou si práci, bydlení a začnou nový život bez strachu. Mnoho obětí ale pochybuje, zda v sobě najdou dost sil tento zásadní krok podniknout.

Je potřeba obětem domácího násilí zajistit nějaké bezpečné místo, útočiště nebo azylové bydlení, kam by se mohly uchýlit, když se rozhodnou od násilného partnera odejít. Dále potřebují finanční pomoc a podporu při hledání zaměstnání, aby byly schopné se o sebe a případně o své děti postarat. Zásadní je pro ně vědomí, že v této situaci nejsou samy, že se mají na koho obrátit, kdo jim pomůže, vyslechne je a dodá jim odvahu. Potřebují někoho, kdo bude stát při nich, ujistí je, že násilí není jejich vina a že mají právo na lepší, důstojný život bez strachu. Nutná je i následná ochrana před násilným partnerem, který se nevzdá snahy oběť kontaktovat a terorizovat.

Aby společnost dokázala oběti domácího násilí lépe chránit, měla by v první řadě toto téma více otevírat, informovat veřejnost a zvyšovat povědomí o tom, že domácí násilí je nepřijatelné. Oběti by měly vědět, že se nemusí stydět, že se mají kam obrátit pro pomoc. Společnost by na násilníky měla vyvíjet tlak a uplatňovat vůči nim přísnější postihy. Policie by měla případy domácího násilí brát vážně a obětem poskytovat adekvátní ochranu, ne je odbývat.

6.2.4 VVO4: Jak domácí násilí ovlivňuje současný život respondentů?

Domácí násilí má na současný život obětí domácího násilí zásadní negativní dopad. Žijí v neustálém strachu a napětí, nikdy nevědí, kdy partner opět vybuchne vzteky. Jsou vyčerpaní po fyzické i psychické stránce. Např. respondent 3 k tomu říká: „*Žiju ve strachu, nikdy nevím, kdy zase vybuchne. Jsem pořád nervózní, nemůžu v klidu nic dělat. A taky před dětmi předstírám, že je všechno ok, i když není.*“ Násilí ovlivňuje všechny aspekty jejich života – trpí nespavostí, nedokáží se soustředit v práci, přestali se stýkat s přáteli a rodinou. Cítí se osamělí a izolovaní. Někteří popisují svou situaci přímo jako "peklo" či "zešílení".

Ve snaze zvládat násilné situace volí respondenti podobnou strategii. Respondent 4 tyto násilné situace popisuje: „*Snažím se mu neodporovat, dělat, co chce. Někdy pomůže, když prostě odejdu z bytu, než se to uklidní.*“ A respondent 10 detailněji říká: „*Snažím se být co nejvíc nenápadná, neodporovat mu. Když začne být agresivní, radši jsem zticha. Někdy se zamykám v ložnici nebo koupelně, dokud se neuklidní.*“ Většina respondentů popisuje své chování podobně. Pouze výjimečně zmiňují, že by nějak aktivně a systematicky hledali řešení své situace.

Při pohledu do budoucnosti převažují u respondentů značně pesimistické a beznadějně výhledy. Mnozí se budoucnosti vyloženě děsí. Mají strach, že jednoho dne partner zajde příliš daleko a vážně jim ublíží nebo je dokonce zabije. Vidina desítek let dalšího soužití s násilným partnerem je děsivá. Zároveň však nevědí, kde vzít sílu se vzchopit a od partnera odejít. Cítí se být v pasti a bezradní. Chtěli by věřit, že jednou dokáží svou situaci změnit, ale mnoho nadějí si nedělají. Respondent 6 se k tomu vyjadřuje: „*Chtěla bych věřit, že to bude lepší, že se to nějak vyřeší. Ale začínám mít strach, že se nic nezmění a já v tom zůstanu uvězněná.*“ A respondent 11 se vyjádřil podobně: „*Upřímně se bojím, že jednoho dne mě opravdu zabije. Vím, že musím pryč, ale hrozně se bojím. Nevím, jestli na to mám dost sil. Cítím se úplně na dně.*“ Jen menšina věří, že v budoucnu najdou odvahu vzepřít se a zabezpečit sobě i dětem lepší život bez násilí. Respondent 1 by to možná kvůli dětem zvládnul. Řekl: „*Moc růžově to nevidím, spíš to беру den po dni. Ale chtěla bych věřit, že to jednou bude lepší, že najdu sílu se sebrat a odejít. Kvůli sobě i kvůli dětem. Zasloužíme si lepší život.*“

7 Diskuze a shrnutí výsledků

Praktická část se zabývala zkoumáním důvodů obětí domácího násilí na setrvání ve vztahu s agresorem. Výzkumné otázky byly zaměřeny na tuto motivaci, vyhledání pomoci a potřebná řešení násilné situace respondentů. Také se zjišťovalo, jak domácí násilí ovlivňuje jejich běžný život. Výzkumu se účastnily oběti, které jsou ve vztahu s agresorem, který je závislý na alkoholu. Vliv závislosti agresora na alkoholu nebyl přímo dotazován, ale nechával se prostor respondentům, zda ho sami zmíní. Zda oběti závislost na alkoholu zmínily nebo ne, pak jen poukazuje na to, jak významně tento faktor ve své situaci vnímají. Níže jsou shrnuty výsledky výzkumu dle jednotlivých dílčích otázek.

Z výzkumu vyplývá, že důvodů pro setrvání v násilných vztazích je celá řada a jedná se o komplexní směsici emočních, psychologických, ekonomických a sociálních faktorů. Mezi nejčastěji zmiňované důvody patří paradoxně stále přetrvávající láska k násilnému partnerovi a naděje, že se partner změní a situace se zlepší. Dalšími významnými faktory jsou strach z partnera a jeho výhrůžek, ekonomické důvody a materiální závislost na partnerovi, sociální izolace a chybějící podpůrná síť, a částečná internalizace viny za násilí.

Respondenti jsou vystaveni různým formám domácího násilí, především psychickému týrání jako jsou nadávky, ponižování, výhrůžky, emocionální vydírání a chorobná žárlivost. Psychické násilí však v mnoha případech přerůstá i ve fyzické útoky jako facky, strkání, tahání za vlasy, škrcení či surové bití. Tyto incidenty se odehrávají opakovaně a jejich intenzita i frekvence se v průběhu času často zhoršuje, zvláště po určitých zlomových událostech jako je těhotenství, narození dětí či ztráta zaměstnání.

Vyhledávání odborné pomoci je pro oběti domácího násilí velmi obtížné a většina z nich se k tomuto kroku neodhodlá vůbec nebo jen velmi omezeně. Pokud se někteří respondenti někomu svěřili, bylo to nejčastěji kamarádce, obvodní lékařce nebo lince bezpečí, kde se setkali s empatickým přístupem a podporou. Hlavními bariérami ve vyhledání pomoci jsou stud, strach z reakce okolí i násilného partnera, nedůvěra v reálnou pomoc a pocity izolace a bezmoci.

Ideální představou respondentů by byla změna a polepšení partnera, aby mohli žít normální, šťastný rodinný život. Většina si však uvědomuje, že tato změna je nereálná a skutečným řešením je od násilného partnera odejít, odstěhovat se daleko a začít nový život bez strachu. K tomu by potřebovali bezpečné místo nebo azylové bydlení, finanční pomoc a

podporu při hledání zaměstnání a někoho, kdo by jim dodal odvalu situaci řešit. Společnost by podle nich měla více informovat veřejnost, že domácí násilí je nepřijatelné, zvyšovat povědomí, kam se obrátit o pomoc, přísněji postihovat násilníky a poskytovat obětem ochranu.

Domácí násilí má na současný život obětí zásadní negativní dopad. Žijí v neustálém strachu, napětí a vyčerpání, trpí nespavostí, nedokáží se soustředit v práci a jsou izolováni od přátel a rodiny. Ve snaze zvládat násilné situace se snaží partnerovi neodporovat a vyhýbat se mu. Výhledy do budoucnosti jsou u respondentů značně pesimistické a beznadějně. Mají strach z vážného ublížení na zdraví nebo zabití, vidina dalšího soužití s násilným partnerem je děsivá. Cítí se být v pasti a bezradní. Jen menšina věří, že v budoucnu najdou odvahu vzepřít se a zabezpečit sobě i dětem lepší život bez násilí.

Problematika domácího násilí je velice široká a zdaleka nelze považovat zaměření tohoto výzkumného šetření za všeobsažné. Alespoň stručně je nutné zmínit i další témata, která v rozhovorech také zazněla, ale z důvodu omezeného rozsahu práce, nebyla více rozpracována.

Domácí násilí jednoznačně negativně ovlivňuje život nejen dospělých obětí, ale i dětí žijících ve společné domácnosti. Respondenti o tom také hovoří, i když tato závažná okolnost nebyla hlavním výzkumným záměrem této práce. Tématu dětských obětí domácího násilí je však věnována pozornost v mnoha oborech psychosociální sociálně-právní oblasti. Například Burýšková (2016) se ve své práci zabývala tématem domácího násilí a jeho vlivu zejména na děti. Prostřednictvím dotazníkového šetření na základních a středních školách v Hradci Králové a analýzy statistických dat zkoumala povědomí dětí a mládeže o domácím násilí, jejich osobní zkušenosti s tímto jevem a počty ohrožených osob. Výsledky výzkumu poukázaly na závažnost problematiky domácího násilí. Bylo zjištěno, že nejohroženější skupinou jsou děti do 14 let. V roce 2008 bylo například v ČR celkem 1713 dětí přítomno domácímu násilí v rodinách, kde došlo k vykázaní násilné osoby. Nejčastějšími oběťmi jsou pak ženy – matky, na rozdíl od mužů – otců. Domácí násilí má jednoznačně největší dopad právě na děti, zejména v disfunkčních rodinách s patologickými jevy. Podstatná je včasná intervence a řešení problému, na němž by se měli podílet učitelé, lékaři i široká veřejnost (Burýšková, 2016)

Také dostupnost pomoci a podpory obětem domácího násilí je věnována pozornost v odborných kruzích, včetně státní správy. V diplomové práci s názvem Dostupnost pomoci obětem domácího násilí se Šiříšřová (2018) zaměřila na posouzení dostupnosti informací o

pomoci pro oběti domácího násilí. Pomocí dotazníkového šetření mezi cílovou skupinou ohrožených osob zkoumala, z jakých zdrojů se oběti o pomoci nejčastěji dozvídají, jak hodnotí efektivitu poskytovaných služeb a co od nich očekávají. Výsledky ukázaly, že: Oběťmi jsou nejčastěji ženy ve věku 25-45 let, a to napříč vzděláním. Prvotní informace o pomoci oběti získávají nejčastěji od Policie ČR při zásahu u incidentu a z internetu. Naopak jen zřídka se o pomoci dozvídají od zdravotníků. Za nejefektivnější pomoc považují oběti služby intervenčních center. Policie je vnímána rozporuplně. Od poskytovaných služeb oběti očekávají hlavně komplexní pomoc při řešení problému domácího násilí. Práce tedy poukázala na to, že pro zvýšení dostupnosti pomoci pro oběti domácího násilí je klíčová aktivní role a součinnost zainteresovaných institucí a dále pak podpora informovanosti pomocí cílených online nástrojů, jejichž potenciál zatím není plně využit.

Výběr participantů výzkumného šetření, kde jsou zastoupeni muži i ženy, byl záměrný, i když nebyl plně využit. Obě pohlaví však byla zastoupena právě z důvodu důrazu na závažnost domácího násilí, ať je jím muž nebo žena. Možnými rozdíly mezi oběťmi muži a ženami se však například zabývá ve své bakalářské práci Tačík (2015). Všimá si konkrétně rozdíly mezi oběťmi muže a ženy. Využil metodu kvalitativního výzkumu formou polo standardizovaných rozhovorů, z nichž byly vytvořeny kazuistiky. Celkem obsahuje 6 kazuistik - 3 muži a 3 ženy jako oběti domácího násilí. Při jejich vyhodnocování se autor zaměřil na příčiny, formy, cyklus domácího násilí a charakteristiku oběti. Výsledky ukázaly, že oběti muže a ženy jsou velmi podobné s malými odchylkami. Domácí násilí zpravidla vzniká po delším vztahu, minimálně po roce. U žen je zdůrazněna hlavně agresivita partnera často spojená s alkoholem. U mužů je prvním faktorem žárlivost jejich partnerek, která vede k psychickým, fyzickým i sociálním útokům. Žena jako tyran je více hysterická a volí primárně psychické a sociální násilí. Muži tyrani jsou více suverénní a jistí si partnerkou. Rozdíl je i v ukončování vztahu – muži odcházejí už při prvních fyzických útocích, ženy setrvávají déle. Cyklus domácího násilí je u obou pohlaví totožný a potvrzuje teorii. Charakteristiky obětí jsou také velmi podobné, staví se do submisivních rolí v partnerství, přestože v práci bývají dominantní. Tačík vyzdvihl potřebu větší osvěty v této oblasti, zejména co se týče mužů jako obětí. Navrhl také další zajímavé téma k výzkumu, a to pohled dětí na domácí násilí v rodině a jeho vliv na jejich budoucí partnerské vztahy.

Doporučení

Na základě provedeného výzkumu a zjištěných informací lze uvést několik doporučení pro oběti domácího násilí:

Pokud se nacházíte v násilném vztahu, je důležité si uvědomit, že na prvním místě musí být vaše bezpečí a zdraví. Nikdo nemá právo vás fyzicky nebo psychicky týrat. Násilí není nikdy vina oběti, je to vždy volba a zodpovědnost násilníka. Je pochopitelné, že opustit násilný vztah je velmi těžké. Oběti často cítí strach, stud, bezmoc a zároveň mohou stále milovat svého partnera a doufat ve změnu. Tyto pocity jsou normální a není třeba se za ně stydět. Je však nutné si uvědomit, že bez odborné pomoci se násilný partner jen těžko změní.

Proto je zásadní překonat strach a stud a vyhledat pomoc. Existuje řada organizací a linek důvěry, které poskytují podporu, rady a v akutních případech i azylové ubytování. Nebojte se na ně obrátit. Jejich pracovníci jsou speciálně proškoleni a rozumí tomu, čím procházíte. Pokud je násilí akutní a hrozí vám bezprostřední nebezpečí, neváhejte zavolat policii. Ta má nástroje, jak vás ochránit, např. vykááním násilníka z bytu. Pokud jste zraněni, vyhledejte lékařské ošetření a sdělte pravdivě, co se stalo. Důkazy o zranění mohou být později důležité.

Dalším krokem je vytvoření bezpečnostního plánu. Je dobré mít připravenou pohotovostní tašku s doklady, penězi, léky a nejnnutnějšími věcmi, kdybyste museli rychle odejít. Domluvte si s někým blízkým signál nebo heslo pro případ nouze. Pokud máte děti, nacvičte s nimi, co mají dělat, když dojde k násilí. Odchod od násilného partnera je nesmírně těžký a vyžaduje velkou odvahu. Oběti potřebují podporu okolí, aby našly sílu tento krok udělat. Proto se nebojte svěřit blízkým, kterým důvěřujete. Jejich podpora, praktická pomoc a pochopení jsou velmi důležité.

Ač je to těžké, je nutné vzdát se naděje, že se partner sám od sebe změní. Šance na to je mizivá. Naopak hrozí, že násilí bude gradovat a ohrozí vaše zdraví nebo život. Je nutné myslet hlavně na sebe a udělat vše pro vlastní bezpečí. Věřte, že situace se dá řešit a že existuje cesta ven i naděje na lepší život bez násilí a strachu. Překonejte stud a požádejte o pomoc. Nikdo nemá právo vás týrat a není to vaše vina. Pomozte sami sobě a vzchopte se k odchodu z násilného vztahu. Odborníci jsou tu pro vás.

Existují organizace a zařízení, na které se mohou obrátit pro pomoc a podporu, jako např.:

- Intervenční centra poskytují krizovou intervenci, sociálně-terapeutické poradenství a podporu při hledání řešení. Spolupracují s dalšími institucemi jako policie, orgány sociálně-právní ochrany dětí apod.

- Bílý kruh bezpečí je organizace zaměřená na prevenci kriminality a podporu obětí. Poskytuje odborné sociální a právní poradenství a realizuje výzkum v oblasti domácího násilí.
- Organizace ROSA nabízí krizovou intervenci, poradenství, azylové ubytování pro ohrožené ženy a děti a nepřetržitou telefonní krizovou linku.
- Spondea se zaměřuje na podporu ohrožených dětí a dospělých v obtížných životních situacích. Poskytuje krizovou pomoc, terapeutické služby a sociální poradenství.
- Magdalenium provozuje utajené azylové domy a poradenská centra pro oběti domácího násilí.
- Policie ČR může zakročit v akutních případech násilí a vykázat pachatele ze společné domácnosti.
- Lékaři a zdravotnický personál mohou poskytnout ošetření zranění a zprostředkovat kontakt na odbornou pomoc.

Závěr

Předložená diplomová práce se zabývala tématem domácího násilí a závislosti agresora na alkoholu z pohledu oběti. V teoretické části byla popsána problematika domácího násilí, jeho definice, formy a fáze. Bylo uvedeno, že domácí násilí je závažný sociálně patologický jev, který se vyskytuje ve všech vrstvách společnosti bez ohledu na vzdělání či socioekonomické postavení. Jsou popsáni hlavní aktéři domácího násilí – pachatelé a oběti. Zvláštní pozornost je věnována dětem jako obětem či svědkům domácího násilí a dopadům, které na ně tato zkušenost může mít.

Dále se práce se zaměřila na problematiku alkoholismu. Byla uvedena definice závislosti na alkoholu a popsány charakteristiky osoby závislé na alkoholu. Dále byly zmíněny psychické poruchy, které může alkoholismus vyvolávat, a sociální důsledky alkoholismu. V neposlední řadě byla rozebrána souvislost mezi alkoholismem a domácím násilím. Další kapitola pak pojednávala o sociální práci s oběťmi domácího násilí. Byla definována sociální práce ve vztahu k domácímu násilí a popsána specifika práce s oběťmi. Byl nastíněn vývoj spolupráce s oběťmi a různé formy pomoci, které mají k dispozici. Byl kladen důraz na důležitost informovanosti obětí o možnostech pomoci. Na závěr byly představeny některé hlavní organizace v České republice, které se zabývají problematikou domácího násilí a pomoci obětem.

Praktická část diplomové práce se zabývala zkoumáním důvodů, proč oběti domácího násilí setrvávají ve vztahu s agresorem. Hlavním cílem výzkumu bylo prozkoumat a porozumět motivacím, které vedou oběti k setrvání v násilných vztazích navzdory negativním důsledkům. Dílčí výzkumné otázky se zaměřovaly na konkrétní projevy násilí, které oběti zažívají, na to, jakou odbornou pomoc vyhledávají nebo proč ji nevyhledávají, a také na představy obětí o ideálním řešení jejich situace.

Výzkum probíhal formou individuálních rozhovorů s jedenácti respondenty, kteří se stali oběťmi domácího násilí. Data byla zpracována metodou tematické analýzy. Z výzkumu vyplynulo, že důvodů pro setrvání v násilných vztazích je celá řada a jedná se o komplexní směsici emočních, psychologických, ekonomických a sociálních faktorů. Mezi nejčastěji zmiňované patřila paradoxně stále přetrvávající láska k násilnému partnerovi a naděje, že se partner změní. Dalšími významnými faktory byly strach z partnera a jeho výhrůžek,

ekonomické důvody a materiální závislost na partnerovi, sociální izolace, chybějící podpůrná síť a částečná internalizace viny za násilí.

Co se týče konkrétních projevů násilí, respondenti byli vystaveni především psychickému týrání jako jsou nadávky, ponižování, výhrůžky, emocionální vydírání a chorobná žárlivost. Psychické násilí však v mnoha případech přerůstalo i ve fyzické útoky jako facky, strkání, tahání za vlasy, škrcení či surové bití. Intenzita i frekvence násilí se v průběhu času často zhoršovala. Vyhledávání odborné pomoci bylo pro oběti velmi obtížné a většina z nich se k tomuto kroku neodhodlala vůbec nebo jen velmi omezeně. Hlavními bariérami byly stud, strach z reakce okolí i násilného partnera, nedůvěra v reálnou pomoc a pocity izolace a bezmoci.

Ideální představou respondentů by byla změna a polepšení partnera, aby mohli žít normální, šťastný rodinný život. Většina si však uvědomovala, že tato změna je nereálná a skutečným řešením je od násilného partnera odejít, odstěhovat se daleko a začít nový život bez strachu. K tomu by potřebovali bezpečné místo nebo azylové bydlení, finanční pomoc, podporu při hledání zaměstnání a někoho, kdo by jim dodal odvalu situaci řešit. Společnost by podle nich měla více informovat veřejnost, že domácí násilí je nepřijatelné, zvyšovat povědomí, kam se obrátit o pomoc, přísněji postihovat násilníky a poskytovat obětem ochranu.

Na základě zjištění byla formulována doporučení pro oběti domácího násilí. Je zásadní si uvědomit, že na prvním místě musí být jejich bezpečí a zdraví. Násilí není nikdy vina oběti, je to vždy volba a zodpovědnost násilníka. I když je to velmi těžké, je nutné překonat strach a stud a vyhledat pomoc u odborných organizací. Ty poskytují podporu, rady a v akutních případech i azylové ubytování. Dalším krokem je vytvoření bezpečnostního plánu pro případ nutnosti rychlého odchodu. Podpora a pochopení blízkých osob je v této situaci velmi důležitá. Ač je to těžké, je nutné vzdát se naděje, že se partner sám od sebe změní. Naopak hrozí, že násilí bude gradovat. Proto je nutné myslet hlavně na vlastní bezpečí a udělat vše pro odchod z násilného vztahu s vědomím, že existuje cesta ven a naděje na lepší život bez násilí a strachu.

Seznam literárních zdrojů

Kněžní zdroje:

BARVÍKOVÁ, J., PALONCYOVÁ, J. (2016) *Děti, rodiče a domácí násilí výzkum klientely Acorusu, z.ú.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. (2009) *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám* 1. vyd. Praha: Acorus.

BĚLÍK, V., HOFERKOVÁ, S., KRAUS, B. a kol. (2017) *Slovník sociální patologie*. Praha. Grada Publishing a.s.

BRIERE, J., Jordan, C. E. (2009) *Childhood Maltreatment, Intervening Variables, and Adult Psychological Difficulties: Women: An overview*. Trauma Violence & Abuse. 10, 4, 375–388.

BURIÁNEK, J. PIKÁLKOVÁ, S. (2015) *Násilí na mužích. Sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Praha: Univerzita Karlova.

BURÝŠKOVÁ, L. (2016) *Problematika domácího násilí a jeho dopad na děti*. Hradec Králové. 67 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

BUSKOTTE, A., ŠPATENKOVÁ, N. (2008) *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Překlad Jana Mandelíková. Brno: Computer Press. Albatros Plus.

CONWAY, H. (2007) *Domácí násilí příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb., platným od 1. ledna*. Praha: Albatros.

DISMAN, M. (2021) *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Páté, nezměněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.

ELIHOVÁ, M. (2017) *Sociální práce. Aktuální otázky*. 1. vyd. Pardubice: Grada Publishing, a. s.

FISHER, S., ŠKODA, J. (2014) *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s.,

GULOVÁ, L. (2011) *Sociální práce. Pro pedagogické obory*. 1. vyd. Praha: Grada.

HARTL, P. HARTLOVÁ, H. (2010) *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.

HENDL, J. (2023) *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Páté, přepracované vydání. Praha: Portál.

JAKOBSEN, B. a RÁKIL, M. (2017) *Násilí je možné zastavit – Terapie pro osoby, které se dopouštějí násilí v blízkých vztazích*. Nadace Open Society Fund Praha.

JANDOUREK, J. (2012) *Slovník sociologických pojmů* – Praha: Grada Publishing.

KOLIBÁŠ, E. (2007) *Alkohol, drogy, závislosti*. Bratislava: Univerzita Komenského.

KOLK, B. van der. (2005) *Developmental Trauma Disorder: Toward a Rational Diagnosis for Children with Complex Trauma Histories*. *Psychiatric Annals* 35, 5, 401–409.

KOPECKÁ, I. (2015) *Psychologie 3. Díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada.

KOTKOVÁ, M. a kol. (2014) *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Vyd. 1. Brno: Spondea. 127 s.

KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. (2011) *Právo proti domácímu násilí*. Skripta. 1. vydání. Praha: C.H.Beck.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice.

MACHOVÁ, J. (2009) *Výchova ke zdraví*. Praha: Grada Publishing.

MARTINKOVÁ, M., V. SLAVĚTÍNSKÝ a J. VLACH. (2014) *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

- MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. (2008) *Partnerské násilí*. Praha: Linde.
- MATOUŠEK, O. (2008) *Slovník sociální práce*. 2. přepracované vydání. Praha: Portál.
- MATOUŠEK, O. (2016) *Slovník sociální práce*. 3. vyd. Praha: Portál.
- MATOUŠEK, O. (2010) *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál.
- PROFOUS, J. (2011) *Průvodce alkoholovou závislostí: především pro ženy pijících partnerů*. Vyd. 1. Praha: Galén.
- SIRIŠTOVÁ, V. (2018) *Dostupnost pomoci obětem domácího násilí*. Praha. Diplomová práce. Pražská vysoká škola psychosociálních studií. vedoucí práce: PhDr. Kateřina Šámalová, PhD.
- ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N. a kol. (2011) *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. 1.vyd. Praha: Portál.
- ŠIMŮNEK, M. (2016) *Adresář sociálních služeb 2016: přehled sociálních a souvisejících služeb pro rodiny s dětmi, mládež, osoby se zdravotním postižením, seniory, národnostní a etnické menšiny a osoby v obtížných životních situacích*. Vydání: dvanácté.
- TAČÍK, M. (2015) *Domácí násilí*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze: Husitská teologická fakulta. Vedoucí práce: Mgr. Lenka Chittussiová
- ÚLEHLOVÁ, D. (2009) *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Vyd. 1. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně.
- VENGLÁŘOVÁ, M. (2008) *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- VITOUŠOVÁ, P. a L. ČÍRTKOVÁ. (2007) *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů – Příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada.

VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. (2016) *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1. 1. 2016*. 3. přepracované vydání. Praha: proFem.

VYKOPALOVÁ, H. (2007) *Krize a psychosociální pomoc*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Internetové zdroje:

ACKERMANN, K. (2023) *Female Domestic Violence and Alcohol Use* [online] [cit. 11. 2. 2024]. Dostupné z: <https://alcohol.org/women/domestic-abuse-and-alcoholism/>

ACORUS. (2011) [online] [cit. 20. 1. 2024]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/o-nas/poslani.html>.

BECKER, H.C. (2008) *Alcohol Dependence, Withdrawal, and Relapse* [online][cit. 20. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3860472/>

DOBEŠOVÁ, M. (2015) *Mezinárodní den proti násilí na ženách se blíží – jaký je jeho význam?* In: ProFairPlay.cz [online] [cit. 3. 2. 2024]. Dostupné z: <http://www.profairplay.cz/mezinarodni-den-proti-nasili-na-zenach-se-blizi-jakyje-jeho-vyznam/>.

Domácí násilí. (2018) *Bílý kruh bezpečí* [online]. [Cit. 25. 1. 2024] Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>.

Domácí násilí. (2021) *Domácí násilí* [online]. [cit. 2.2. 2024]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-404465.aspx>.

INTERVENČNÍ CENTRUM. (2020). *Pomoc obětem domácího násilí*. [online]. [cit. 1. 1. 2024] Dostupné z: <http://www.csspraha.cz/intervencni-centrum-pomoc-obetem-domaciho-nasili>

INTERVENČNÍ CENTRUM. (2020) *Mýty a předsudky o domácím násilí* [online]. [cit. 20. 12. 2023]. Dostupné z: <http://intervencni-centrum.cipslk.cz/>.

MASCOLO, J. (2023) *Types of Domestic Violence*. [online] [cit. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.findlaw.com/family/domestic-violence/types-of-domestic-violence.html>

NAIK, A.R. (2016) *Domestic violence: Its causes, Consequences and Preclusions* Strategie s [online] [cit. 12. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/325102675_DOMESTIC_VIOLENCE_ITS_CAUSES_CONSEQUENCES_AND_PRECLUSIONS_STRATEGIES

NEVAŘIL, V. (2020) *Co je a co není trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí v souvislostech domácího násilí* [online]. [cit. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/co-je-a-co-neni-trestnym-cinem-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli-v-souvislostech-domaciho-nasili>

RAUNDALEN, M. (2009) *Voldens skademekanismer. Bulletin 6 i prosjektet: Barn som lever med vold i familien 2004–2010*. Samarbeid mellom Alternativ til Vold og Senter for Krisepsykologi. Oslo: ATV. [online]. [cit. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <http://www.atv-stiftelsen.no/>, <http://www.krisepsyk.no/>.

REFUGE. (2020) *Forms of domestic violence* [online] [cit. 22. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.refuge.org.uk/our-work/forms-of-violence-and-abuse/domestic-violence/forms-of-domestic-abuse/>.

ROSA – centrum pro týrané ženy. (2024) [online]. [cit. 2. 1. 2024]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>.

SMITH, C. (2023) *The Tragedy od Alcohol nad Domestic Abuse* [cit. 2.1.2024]. Dostupné z: <https://www.alcoholrehabguide.org/alcohol/crimes/domestic-abuse/>

SONTATE, K.V. (2021) *Alcohol, Aggression and Violence: From Public Health to Neuroscience* [cit. 22.1.2024]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8729263/>

SPONDEA (2021) [online]. Brno: Spondea. [cit. 2.1.2024]. Dostupné z: <https://www.spondea.cz/>.

Seznam citovaných zákonů:

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění platných předpisů.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Seznam příloh:

- 1) Etické aspekty**
- 2) Vzor – Informovaný souhlas pro účastníky výzkumu**
- 3) Otázky pro rozhovory**
- 4) Přepisy – Rozhovory s respondenty**

Příloha 1: Přehled etických aspektů školní práce zahrnující výzkum na lidech a jejich ošetření

Přehled etických aspektů školní práce zahrnující výzkum na lidech a jejich ošetření

Tento formulář je studentem vyplněn, konzultován, odsouhlasen a podepsán vedoucím práce **před započítáním výzkumu**, který je součástí školní práce studenta. Pokud jde o výzkum v rámci kvalifikační práce, stává se společně s příkladem Informovaného souhlasu **povinnou přílohou** kvalifikační práce.

Název práce	Domácí násilí a závislost agresora na alkoholu z pohledu oběti
Typ práce	Diplomová
Celé jméno studenta	Nikola Kunešová
Celé jméno vedoucího práce	PhDr.Hana Hejná

Etické aspekty výzkumu	Odpověď, řešení
Bude výzkumník zaznamenávat osobní údaje účastníků? Např. jméno,	Ne. Výzkumník pořídí audio záznam, který přepsaný uvede v příloze diplomové práce,

<p>datum narození, poštovní adresa, email, telefon, fotografie, audio záznam, podle kterých bude možné účastníky identifikovat.</p> <p>Pokud ano, z jakého důvodu? Jak budou tato data chráněna proti zneužití?</p>	<p>podle přepisu však nebude možné účastníky identifikovat. Všechny osobní údaje, zazní-li v rozhovoru budou z přepisu vyjmuty, popř. . vytečkovány.</p>
<p>Budou účastníci o svých výsledcích získaných v rámci projektu informováni?</p> <p>Pokud ano - jak?</p>	<p>Pravděpodobně ne, jelikož se jedná o citlivé téma. Pokud to bude některý z účastníků vyžadovat, bude mu poskytnuta diplomová práce k nahlédnutí.</p>
<p>Budou účastníci plně informováni o účelu studie před podpisem IS a samotným sběrem dat?</p> <p>Pokud ne, uveďte, proč je nelze informovat plně a pravdivě předem. Pokud v souvislosti s neúplnými informacemi může vzniknout nepohodlí či stres, jak budou účastníci po skončení výzkumu informováni o pravém účelu (forma a obsah debriefingu)?</p>	<p>Ano.</p>
<p>Budou účastníci osoby mladší 18 let, nesvéprávné osoby, osoby, u nichž lze předpokládat sníženou kognitivní kapacitu pro udělení informovaného souhlasu s účastí nebo osoby ze zranitelné skupiny (pacienti, marginalizované skupiny)?</p> <p>Pokud ano, jaká opatření na jejich ochranu budou přijata? (např.</p>	<p>Ne.</p>

přítomnost blízké osoby, zák. zástupce)	
<p>Budou účastníci vystaveni úkolům či situacím, které jim mohou být nepříjemné (např. nudné zdlouhavé úkoly, záměrné vyvolávání negativních emocí)?</p> <p>Pokud ano, z jakého důvodu a jakým způsobem bude ošetřeno riziko negativního důsledku?</p>	<p>Ne. Rozhovor však může být celkově nepříjemný, jelikož se jedná o popisování zkušenosti s domácím násilím. Výzkumník poskytne čas na odpočinek nebo bude mít participant možnost rozhovor ukončit. Výzkumník může poskytnout pro danou situaci krizovou intervenci či účelné odborné poradenství.</p>
<p>Budou v rámci studie účastníci žádáni o velmi citlivé údaje (např. sexuální preference, postoje ke kontroverzním otázkám, traumata apod.)?</p> <p>Pokud ano, jak bude zmírněno související nepohodlí či stres?</p>	<p>Účastníci budou popisovat svou zkušenost s domácím násilím, což je samo o sobě citlivé téma, ale budou předem informováni o tom, že nemusí sdílet nic, co by jim nebylo komfortní.</p>
<p>Existuje nějaké riziko, že účast na výzkumu může účastníka jakýmkoliv způsobem poškodit, a to vč. dobrého jména, újmy fyzické či psychické, vztahové atd.? O jakou újmu může jít?</p> <p>Pokud riziko existuje, jakým způsobem výzkumník brání vzniku újmy?</p>	<p>Výzkumník se nebude pouštět do přílišných detailů v situacích, které neumí sám odborně ošetřit. Účastníci budou předem informováni o tématech, která budou v rozhovoru rozebírána.</p>

Student prohlašuje, že vyplnil všechny údaje kompletně a pravdivě. Pokud by při samotné realizaci výzkumu mělo dojít ke změnám v bodech uvedených v této žádosti, bude o nich student ihned informovat svého vedoucího práce.

V případě osob nezletilých či osob s omezenou svéprávností zapojených do výzkumu se student zavazuje respektovat kromě souhlasu rodiče či zákonného opatrovníka i souhlas či nesouhlas účastníka s účastí.

Student se zavazuje, že osobní údaje účastníků budou zabezpečeny a uloženy tak, aby k nim měl/a přístup pouze on/a sám/a vedoucí práce. Publikována ve školní práci případně jinde budou pouze anonymizovaná data, která třetím osobám neumožní spojit s nimi konkrétní osobu (tj. bez jména, kontaktních informací, data narození).

V případě pochybností o etických aspektech daného výzkumu může vedoucí práce přesměrovat odsouhlasení výzkumného projektu na Etickou komisi PVŠPS (EK). Pokud bude mít student v úmyslu publikovat svá zjištění kromě samotné školní práce po úpravě i v odborné literatuře, může se sám/a obrátit na EK PVŠPS s žádostí o oficiální souhlas (viz web PVŠPS).

Datum

Podpis studenta

Podpis vedoucího práce

Příloha 2: Vzor - Informovaný souhlas pro účastníky výzkumu

Téma diplomové práce: Domácí násilí a závislost agresora na alkoholu z pohledu oběti

Držitelka souhlasu:

Předmět a provedení:

Výzkum je zaměřen na oběti domácího násilí, jenž byly týrány agresorem závislým na alkoholu. Hlavním cílem je zjistit motivaci setrvání v násilném vztahu. Výzkum je prováděn v rámci zpracování diplomové práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

Výzkum bude veden formou rozhovoru. Průběh rozhovoru bude nahráván a ze zvukového záznamu bude následně pořízen doslovný přepis, který bude dále analyzován a interpretován. Zvukový záznam bude sloužit pouze pro potřebu doslovného přepisu a bude k dispozici pouze Nikole Kunešové. Doslovný přepis bude důsledně anonymizován tak, aby byla zaručena anonymita a ochrana všech osob zmíněných v průběhu rozhovoru, a aby nebylo možné tyto osoby na základě anonymizovaného přepisu identifikovat. V textu práce nebude tento informovaný souhlas uveden, pouze bude v příloze připojen vzor dokumentu.

Prohlášení:

Já, níže podepsaná/ý, souhlasím se svou účastí ve výzkumu a poskytnutím výzkumného materiálu v souladu se zákonem 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Byla jsem informována o studii a dobře jí rozumím. Dostala jsem srozumitelné a dostačující odpovědi na všechny mé dotazy.

Udělují svůj souhlas s účastí na studii dobrovolně a jsem si vědomá/ý, že mohu kdykoliv tento souhlas odvolat bez udání důvodu, aniž by mi tím vznikla nějaká újma. Rozumím tomu, že mé jméno nebude ve studii uvedeno. Rozumím také, že moje účast v kvalitativním výzkumu je dobrovolná a nezávislá na jakémkoliv finančním ohodnocení nebo dalším využití.

Rozumím výše uvedenému textu a souhlasím s jeho obsahem. Rozumím tomu, že obsahem rozhovoru a dalších informací mohou být i osobní a citlivé záležitosti a obtížná témata. Rozumím tomu, že nemusím odpovídat na obtížné nebo nepříjemné otázky a zároveň mám možnost ptát se na jakékoliv otázky ohledně výzkumu a dané práce. Rozumím tomu, že mohu úplně zrušit moji účast na výzkumu.

Jméno a příjmení:

Datum a podpis:

Příloha 3: Otázky pro rozhovory

Důvody pro setrvání v násilném vztahu:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?
2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?
3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Projevy násilí:

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?
5. Jak často k násilným incidentům dochází?
6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Vyhledávání odborné pomoci:

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?
8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?
9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Ideální řešení situace:

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?
11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?
12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Doplňující otázky:

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?
14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?
15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Příloha 4: Přepisy - Rozhovory s respondenty

Respondent 1:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

No, asi hlavně to, že ho pořád ještě mám ráda, i když je na mě hnusnej. A taky se bojím bejt sama, zvlášť teď s dětma.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Nejvíc se bojím, že to finančně nezvládnou. Nemám teď práci a bydlíme u jeho rodičů. Kam bych jako šla, kdybych odešla?

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Snažím se bejt dobrá manželka, vařit, uklízet, starat se o děti. Víím, že nejsem dokonalá, ale dělám, co můžu. Někdy si říkám, jestli si to násilí nezasloužím, jestli nedělám něco špatně.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně to psychický. Ponižuje mě, říká, že jsem neschopná, tlustá, ošklivá. Občas do mě taky strčí nebo mi vrazí facku. Mokrát to bylo horší, to jsem měla i monokl.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Jak kdy, třeba tejdenn je klid a pak zase. Většinou tak jednou dvakrát do měsíce dostanu facku nebo mě sekne. To nadávání je skoro pořád.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Ze začátku to bylo dobrý, byl milej a pozornej. Pak se to nějak zhoršovalo, zvlášť když jsem otěhotněla. Teď je to nahoru dolů, záleží, jestli je ve stresu nebo kolik toho vypije.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Vlastně ne, jen jsem se párkrát svěřila kámošce. Jinak to nikdo neví. Stydím se o tom mluvit.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Zatím žádný, právě že jsem nikde nebyla. Ani nevím, kam bych měla jako jít.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

No hlavně ten stud, nechci, aby to lidi věděli. A taky se bojím, co by na to řekl manžel, kdyby to zjistil. Určitě by se naštvál.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Ideální by bylo, kdyby se změnil a přestal mi ubližovat. Ale tomu už moc nevěřím. Spíš sním o tom, že se odstěhuju, najdu práci a začnu znova. Ale nevím, jestli na to mám.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi hlavně nějaký bezpečný bydlení a taky práci, abych se o sebe a o děti dokázala postarat. A taky abych věděla, že v tom nejsem sama.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Přijde mi, že se o tomhle moc nemluví. Možná víc osvěty, aby byl i na ty násilníky vyvíjenější tlak. A taky víc levnějších nebo sociálních bytů pro ty ženy, co chtějí odejít.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Jsem pořád ve stresu, strachu, nevím, co zase bude. Nemůžu se pořádně soustředit, v noci špatně spím. Přestala jsem se stýkat s přáteli, nikam nechodím, jen doma makám.

14. Jaké strategie používáte pro zvládnání násilných situací?

Snažím se mu vyhýbat, moc s ním nemluvit, dělat všechno tak, aby byl klid. Když je nejhůř, schovávám se v koupelně nebo u dětí v pokojíčku.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Moc růžově to nevidím, spíš to беру den po dni. Ale chtěla bych věřit, že to jednou bude lepší, že najdu sílu se sebrat a odejít. Kvůli sobě i kvůli dětem. Zasloužíme si lepší život.

Respondent 2:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Asi hlavně strach z toho, co bude, až odejdu. Kam jako půjdu, z čeho budu žít? A taky mám pořád pocit, že se změní, že to zase bude dobrý.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, že na to sama nebudu mít - na děti, na všechny ty starosti. A co když mě najde a ublíží mi? Pořád mi vyhrožuje, že jestli odejdu, zabije mě.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Mám pocit, že toho moc nezvládám. Pořád mi říká, jak jsem neschopná, nanic. Někdy si říkám, jestli má pravdu, že za to násilí můžu já, že ho k tomu vyprovokuju.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně psychický - nadávky, ponižování, výhrůžky. Občas do mě strčí, jednou mě i zmlátil, měla jsem naražená žebra. To bylo, když jsem se mu snažila bránit.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Je to takový vlny, třeba je chvíli v pohodě a pak najednou bouchne. Někdy je to obden, jindy v klidu týden. Nikdy nevím, kdy to zase přijde.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Přijde mi, že je to čím dál horší. Dřív mu stačilo na mě zařvat, teď už rovnou rozdává rány. Hlavně od té doby, co přišel o práci a je pořád doma.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Volala jsem jednou na linku bezpečí, když mě zmlátil. Byla jsem zoufalá. Poradili mi, ať jdu na policii a do poradny, ale já se bála. Co by mi tam jako řekli.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

S tou linkou to bylo dobrý, aspoň někdo mě vyslechl a řekl, že to není moje vina. Ale ty další kroky jsem neudělala, nevěřím, že by mi někdo fakt pomohl.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Asi strach, co by na to řekl manžel, kdyby se to dověděl. Že by se mi pomstil. A taky stud, přece nebudu nikde vykládat, jak mě mlátí. Lidi by si akorát mysleli svoje.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Chtěla bych prostě zmizet, bejt od něj daleko. Ale aby na mě nemoh, aby mě nenašel. Začít někde nový život s dětma. Asi je to jen takový sen.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Hlavně vědět, kam jít, mít nějaký bezpečný místo. A taky abych měla z čeho žít, třeba nějaký dávkový nebo práci. A aby mi někdo věřil a podpořil mě, že to zvládnou.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Myslím, že by měli být na násilníky tvrdší, dávat jim větší tresty. A taky pomáhat těm ženám, třeba je ubytovat a najít jim práci, aby nebyly závislé.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Pořád se bojím, co bude, čekám, kdy zase vybuchne. Nemůžu se soustředit na nic jiného, jsem unavená, vyřízená. Nestýkám se už se skoro nikým, nikam nechodím.

14. Jaké strategie používáte pro zvládnání násilných situací?

Snažím se mu co nejmiň odporovat, neodmlouvat, udělat všechno, co chce. Když začne rvát, radši zalezu někam do kouta, třeba do koupelny, zamknu se.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně si budoucnost moc představit neumím. Chtěla bych věřit, že jednou budu volná, že se dokážu sebrat a odejít. Ale zatím je to spíš takový sen než plán. Ale vím, že takhle už to dál nejde.

Respondent 3:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Asi pořád doufám, že se to zlepší, že přestane pít a bude zase hodnej jak dřív. A taky se hrozně stydím, že bych to někomu řekla. Co by si o mně lidi pomysleli.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Nemám žádný příjmy, jsem na něm závislá. A taky mám strach, že by mě našel a ublížil mi, pořád mi vyhrožuje. A děti by mi určitě sebral.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Někdy si říkám, že kdybych byla lepší ženská, tak by se tohle nedělo. Že ho k tomu svým chováním vyprovokuju, že si za to můžu sama. I když vím, že to tak není.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně nadávky, ponižování, psychický nátlak. Občas do mě strčí nebo mě chytne pod krkem. Párkrát mě i uhodil, ale říká, že to nechtěl.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Jak kdy, záleží, v jaký je náladě. Když nepije, tak je celkem v klidu. Ale stačí pár piv a začne se navážet. Tak dvakrát třikrát do měsíce je to horší.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Když jsme spolu začínali, nic takového nebylo. Pak se to nějak zhoršovalo, hlavně po narození dětí. Teď je to takový nahoru dolů.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Byla jsem jednou za svojí obvodářkou, jestli by mi nedala prášky na nervy. Ale neřekla jsem jí, co se doma děje, bylo mi blbý o tom mluvit.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

No ta doktorka se mě vyptávala, co mi je, ale já se neodvážila nic říct. Tak mi dala jen nějaký uklidňující léky. Stejně jsem je pak nevyzvedla.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Hlavně stud, nechci, aby někdo věděl, co se u nás děje. A taky nevěřím, že by mi někdo fakt pomohl. Jen by ze mě udělali blázna.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Chtěla bych, aby se manžel změnil. Přestal pít, našel si práci a byl na mě hodný jako dřív. Abychom zase byli normální rodina. Ale vím, že to je nereálný.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi ze všeho nejvíc někoho, kdo by mě vyslechl, komu bych mohla věřit. A taky pomoc s dětma, třeba hlídání, abych mohla jít do práce. A nějaké bydlení.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Myslím, že by měla být lepší osvěta, aby lidi věděli, že se to děje a že to není normální. Aby věděli, kam se obrátit o pomoc. A taky tresty pro ty násilníky.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Žiju ve strachu, nikdy nevím, kdy zase vybuchne. Jsem pořád nervózní, nemůžu v klidu nic dělat. A taky před dětmi předstírám, že je všechno ok, i když není.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se manželovi vyhýbat, moc s ním nemluvit. Když na mě začne řvát, jdu radši do jiný místnosti. Hodně se modlím, aby dal pokoj.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Neumím si představit, že takhle budu žít navždycky. Ale zároveň nevidím cestu ven. Snad jednou najdu odvahu něco změnit. Kvůli sobě i kvůli dětem.

Respondent 4:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

No, asi tak nějak doufám, že se to zlepší, víte? Mám ho prostě ráda a věřím, že se změní.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, co by se stalo, kdybych odešla. Jako financially, co bych dělala, kam bych šla... A taky se bojím, že by mi ublížil.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Někdy si říkám, že kdybych byla lepší partnerka, tak by se tohle nedělo. Že je to i moje vina.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně to verbální a emocionální týrání, víte? Nadávky, ponižování. Občas do mě strčí nebo mě chytne tak silně, že to bolí.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Jak kdy, no. Třeba jednou za pár týdnů, když má špatnou náladu nebo se napije.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Ze začátku to nebylo tak hrozné. Postupně je to častější a horší, ale pořád si říkám, že to zvládnou.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Ne, nechtěla jsem do toho nikoho zatahovat. A taky nevím, na koho bych se měla obrátit.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Jednou jsem to zkusila nahodit před svojí kámoškou, ale ta mi moc nevěřila. Od té doby to radši neřeším.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Stydím se o tom mluvit. A bojím se, že by se to nějak dozvěděl a bylo by to ještě horší.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Chtěla bych, aby se změnil, aby už nebyl agresivní. Aby si uvědomil, že mi ubližuje, a přestal s tím.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi bych potřebovala vědět, že v tom nejsem sama. Nějaké zázemí, kdyby se to nepovedlo vyřešit. A taky odvalu odejít.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Myslím, že by se o tom mělo víc mluvit, aby lidi věděli, že je to špatné. A měla by být dostupnější pomoc pro ty, co se v tom ocitnou.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Člověk je pořád ve stresu, nikdy neví, kdy zase něco přijde. Je to vyčerpávající, nemůžu se pořádně soustředit na nic jiného.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se mu neodporovat, dělat, co chce. Někdy pomůže, když prostě odejdu z bytu, než se to uklidní.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Nevím, no. Ráda bych věřila, že se to zlepší, ale někdy si říkám, jestli to má cenu. Bojím se, co bude dál.

Respondent 5:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Asi tak nějak doufám, že se to zlepší. Že tohle je jen špatné období a pak bude líp. Mám ho ráda a nechci to jen tak zahodit.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, že bych to finančně nezvládla. A taky mám strach, že by mě našel a ublížil mi, kdybych se pokusila odejít.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Občas mám pocit, že si za to můžu sama, že ho nějak provokuju. I když vím, že to není pravda, je těžké se toho pocitu zbavit.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně psychické týrání - nadávky, ponižování, výhrůžky. Občas do mě strčí nebo mě chytí a smýkne se mnou, ale zatím mě přímo neuhodil.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Poslední dobou tak jednou dvakrát do měsíce. Záleží na tom, jakou má náladu a jestli pil.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Když jsme spolu začínali, nic takového nedělal. Postupně se to zhoršovalo, teď je to nejhorší, co kdy bylo.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Jednou jsem zavolala na linku bezpečí, když jsem nevěděla co dělat. Ale jen jednou a pak už ne.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Ta paní na lince byla milá, snažila se poradit. Ale bála jsem se, že se to nějak dozví, tak jsem se pak už neozvala.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Nevěděla jsem, kam jít a na koho se obrátit. A taky jsem se styděla, nechtěla jsem, aby to někdo věděl.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Přála bych si, aby se změnil. Aby si uvědomil, že takhle se ke mně chovat nemůže, a začal na sobě pracovat.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Potřebovala bych mít kam jít, kdyby se to nepovedlo změnit. A taky někoho, kdo by při mně stál a podporoval mě.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Mělo by se s tím něco dělat, víc se o tom mluvit. A měly by být lepší možnosti, kam se obrátit pro pomoc.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Člověk se nemůže pořádně na nic soustředit, když pořád řeší, kdy zase bude průšvih. Je to vyčerpávající po všech stránkách.

14. Jaké strategie používáte pro zvládnutí násilných situací?

Snažím se mu vyhybat, když vidím, že má náladu. Nebo se aspoň pokouším být zticha a nedráždit ho.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně, moc to nevidím růžově. Ale pořád doufám, že se to nějak spraví, že najdeme cestu. I když je to čím dál těžší.

Respondent 6:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

No, prostě ho miluju, i přes to všechno. A pořád věřím, že se změní, že to zase bude jako dřív.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, že bych to sama nezvládla. Nemám moc peněz a nevím, kam bych šla. A taky se bojím, co by mi udělal, kdyby se to dozvěděl.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Někdy si říkám, že kdybych byla jiná, lepší, tak by se to nedělo. Že si za to můžu sama, i když vím, že to tak není.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně nadávky, ponižování, výhrůžky. Občas do mě strčí nebo mě chytne tak silně, až to bolí. Párkrát mě i uhodil, ale ne moc silně.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Většinou tak jednou za dva tři týdny, když má blbou náladu nebo se napije. Ale nikdy nevím, kdy to zase přijde.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Ze začátku to nebylo tak hrozné, jen občas nějaká hádka. Ale postupně je to horší a horší, teď je to nejhorší, co pamatuju.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Ne, nikdy. Nevěděla jsem, na koho se obrátit, a taky jsem se bála, že se to nějak dozví.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Jednou jsem to zkusila nadhodit před svojí ségrou, ale moc to nepochopila. Řekla, ať se vzpamatuju a nedělám z toho vědu.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Hlavně strach, že se to dozví a bude to ještě horší. A taky stud, nechtěla jsem, aby to někdo věděl.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Chtěla bych, aby se změnil, aby pochopil, že mi ubližuje. Aby vyhledal pomoc a pracoval na sobě, abychom mohli fungovat normálně.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi bych potřebovala vědět, že v tom nejsem sama, že je někdo, na koho se můžu obrátit. A taky nějaké bezpečné místo, kam bych mohla jít, kdyby bylo nejhůř.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Určitě by se o tom mělo víc mluvit, lidi by měli vědět, že to není normální a kam se obrátit pro pomoc. A taky by měla být lepší ochrana pro oběti.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Je to strašně vyčerpávající, člověk je pořád ve stresu a napětí, nikdy neví, kdy zase bouchne. Nemůžu se soustředit na práci ani na nic jiného.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se být neviditelná, nedělat nic, co by ho mohlo vytočit. Když to přijde, pokouším se to přečkat a neodporovat mu.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Chtěla bych věřit, že to bude lepší, že se to nějak vyřeší. Ale začínám mít strach, že se nic nezmění a já v tom zůstanu uvězněná.

Respondent 7:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

No, asi hlavně ta finanční závislost, víte. Nemám kam jít a nemůžu si dovolit bydlet sama. A taky se bojím, co by se stalo, kdybych odešla.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Největší strach mám asi z toho, že by mi ublížil ještě víc, kdybych se pokusila odejít. Vyhrožuje mi, že mě najde a že to nedopadne dobře. Taky se bojím, že bych to sama nezvládla, že bych neměla peníze ani kam jít.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Já nevím, jestli za to můžu nějak já. Snažím se mu vyhovět, ale on si vždycky najde důvod, proč mě seřvat nebo mi ublížit. Někdy si říkám, že kdybych byla lepší partnerka, tak by se tohle nedělo, ale v hloubi duše vím, že to není moje vina.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Je to hlavně to psychický násilí - nadávky, ponižování, výhrůžky. Ale párkrát už to bylo i fyzický, strčil do mě, dal mi facku. Jednou mě chytil pod krkem a vyhrožoval, že mě zabije.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Ze začátku to bylo jen občas, třeba jednou za pár měsíců. Ale poslední dobou se to zhoršuje, teď už je to skoro každý týden nějaká hádka nebo výstup.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

No, ze začátku to nebylo tak hrozný, jen občas zvýšil hlas nebo byl protivnej. Ale postupně se to stupňovalo, přidaly se nadávky a ponižování. A teď už i to fyzický násilí. Mám strach, že jednou zajde ještě dál.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Párkrát jsem se svěřila kamarádce, ale ta mi moc nepomohla. Říkala, ať se seberu a odejdu, ale ona nechápe, že to není tak jednoduchý. Na policii nebo k lékaři jsem nešla, stydím se a bojím se, co by se stalo, kdyby se to partner dozvěděl.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Když jsem se svěřila tý kamarádce, moc to nepomohlo. Spíš mi to přidalo starostí, že se to nějak dozví partner. Jinak jsem nikde jinde pomoc nehledala, nevím, na koho se obrátit a bojím se.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Hlavně se strašně stydím, nechci, aby někdo věděl, co se u nás doma děje. A taky se bojím, co by partner provedl, kdyby se to dozvěděl. Přijde mi, že by to akorát víc rozjítřilo a bylo by to ještě horší.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Kdybych mohla, nejradši bych se odstěhovala někam daleko a začala znovu. Ale vím, že to nejde. Přála bych si, aby se partner změnil, přestal pít a aby se ke mně choval hezky. Ale už jsem skoro přestala doufat, že se to někdy stane.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi bych potřebovala nějaké bezpečné místo, kam bych mohla jít, kdyby to bylo nejhorší. A taky nějakou finanční podporu, abych to zvládla. A hlavně někoho, kdo by mě vyslechl a podpořil, dodal mi odvalu to řešit.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Myslím, že by mělo být víc azylových domů a míst, kam můžou oběti jít. A taky by se o tomhle tématu mělo víc mluvit, aby se oběti nestyděly a věděly, kam se obrátit. Policie a soudy by měly víc chránit oběti a ty násilníky nějak potrestat.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Hrozně moc, žiju ve strachu, co zase bude. Nemůžu se na nic soustředit, v práci mi to nejde. Často brečím a nemám na nic náladu. Přestala jsem se stýkat s kamarádkami, nikam nechodím. Je to peklo.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se mu vyhýbat, moc s ním nemluvit. Když na mě křičí, jsem zticha a čekám, až ho to přejde. Někdy se snažím situaci odlehčit, třeba zavtipkovat, ale to moc nepomáhá. Spíš se modlím, ať to rychle skončí.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Popravdě se budoucnosti děším. Bojím se, že jednou to partner přežene a fakt mi ublíží, nebo hůř. Ráda bych věřila, že se to zlepší, ale moc nadějí si nedělám. Spíš to vidím tak, že to takhle bude pořád, dokud se něco zásadního nezmění. Ale nevím, jestli na to budu mít sílu.

Respondent 8:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Hodně velkou roli hraje strach, normálně se bojím, co by se stalo, kdybych odešla. On výhružky nešetří a já mu věřím, že by mi fakt ublížil. A pak jsou tam i takový ty praktický věci, máme spolu hypotéku, mám se odstěhovat a nechat mu barák? A kam jako půjdu, aby mě nenašel?

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Je toho víc, hodně se bojím, že svoje výhružky dodrží a fakt mi ublíží. Bere mi to veškerou energii, kterou bych potřebovala na to, abych mohla nějak jednat. A přijde mi, že by mi nikdo nevěřil, on je pro okolí strašně milej a hodnej chlap, všichni si myslí, že mi ani nemůže ublížit.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Já vím, že to zní šíleně, ale hodně si vyčítám, že jsem mu zavdala příčinu k tomu, aby byl agresivní. Kdyby měl hodnou a poslušnou ženu, neměl by důvod se na mě zlobit, víte? Víím, že takhle bych to vidět neměla, ale stejně mě to žere. Co když jsem fakt tak hrozná, že si ty facky zasloužím?

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Nejvíc je to asi takový to shazování a ponižování, nadávky, že jsem neschopná a že nic neumím. Pak taky žárlí jak blázen, nesmím s nikým mluvit, kontroluje mi telefon. No a bohužel občas dostanu i facku nebo mě chytne a cloumá se mnou. Asi dvakrát mě i zmlátil, to jsem se fakt bála o život.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Ze začátku to bylo fajn, ale postupně se to zhoršovalo. Nejdřív byly hádky tak jednou za měsíc, teď je to skoro obden. A to fyzický násilí, to je tak jednou dvakrát do měsíce, ale nikdy nevím, kdy mu zase rupnou nervy.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Jak říkám, ze začátku to nebylo. Pak se přidaly ty nadávky a žárlivecký scény. Pak začal i sem tam strčit, pak přišly facky. No a teď už i občas dostanu pěsti nebo kopance. Bojím se, že příště to bude ještě horší.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Jednou jsem se svěřila svojí ségře, ta mi chtěla zavolat policii a já měla hroznej strach. Tak jsem jí řekla, že si to rozmyslela a pak už jsem s ní o tom nemluvila. Takže vlastně ne, pomoc jsem nevyhledala, i když vím, že bych měla.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

No, jak říkám, s tou ségrou to moc nepomohlo, akorát jsem jí pak musela lhát, že už je to dobrý. Jinak žádný zkušenosti nemám, nikde jsem pomoc nehledala.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Hlavně strach, že se to dozví a zabije mě. Pak taky pochyby, jestli vůbec někdo uvěří, že on je násilník, když se na veřejnosti chová tak mile. A taky se strašně stydím, připadám si jako selhání, že to nechám zajít takhle daleko.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

V ideálním světě by se zastavil, omluvil se mi, přišel s kyticí a už by to nikdy neudělal. Ale vím, že se to nestane. Reálně bych asi potřebovala někam zmizet, aby mě nenašel. Najít si práci, bydlení a začít žít bez strachu.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi nejvíc bych potřebovala někoho, kdo mě vyslechne, ujistí, že to není moje vina a že mám na lepší život právo. A pak taky nějaké útočiště, kam bych mohla jít a řešit ty praktické věci jako novou práci a bydlení. A taky ochranu před ním, protože vím, že jen tak to nevzdá.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Asi hlavně šířit osvětu, aby oběti věděly, že v tom nejsou samy a kam se obrátit. A pak taky, aby policie a soudy nebraly domácí násilí na lehkou váhu, aby násilníky potrestaly a obětem daly ochranu. Taky by bylo fajn, kdyby bylo víc takových azylových domů nebo bytů, kam můžou oběti utéct.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Úplně ve všem. Nedokážu se soustředit v práci, svůj výkon maskuju, jak to jen jde. Stráním se lidí, bojím se, že na mně poznají, co se děje. Neustále ve stresu kontroluju telefon, jestli mi nepsal nebo nevolal. Doma chodím po špičkách a čekám, kdy zase vybuchne. Je to k zešílení.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se mu vyhýbat, být neviditelná, nezavdat mu příčinu se naštvat. Když na mě křičí, jen mlčím a čekám, až ho to přejde. Když je to horší, snažím se chránit si aspoň obličej a hlavu. Několikrát jsem zamkla v koupelně nebo u sousedky, to mi pomohlo. Ale systematicky to neřeším, nemám sílu.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně to vidím hodně černě. Bojím se, že jednoho dne to fakt přežene a už mě nezastaví. Neumím si představit, že bych tohle měla snášet dalších 20, 30 let, ale zároveň nevím, kde vzít sílu se vzchopit a odejít. Děsí mě, že se z toho zacyklím a budu v tom až do smrti. Ale zároveň se bojím, co by se mnou bylo, kdybych odešla, jestli by mě nenašel, jestli bych to zvládla. Nemám moc velkou naději, že to dobře dopadne...

Respondent 9:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

No, je to složitý... Asi hlavně strach z toho, co by se stalo, kdybych odešla. Taky si pořád nějak namlouvám, že se změní, že to bude lepší.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, že bych to finančně nezvládla. Nemám kam jít, nemám moc přátel, na které bych se mohla obrátit. A taky mám strach, že by mi ublížil, kdybych se pokusila odejít.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Já nevím, někdy si říkám, jestli si za to nemůžu tak nějak sama. Že kdybych byla lepší partnerka, že by se tak nechoval. Ale v hloubi duše vím, že to není moje vina.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně psychické týrání, nadávky, ponižování. Ale občas to zajde i do fyzického násilí, facky, strkání. Jednou mě dokonce uhodil pěstí.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Ze začátku to bylo jen občas, když vypil. Teď se to děje čím dál častěji, i když je střízlivý. Tak jednou, dvakrát do týdne určitě.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Zpočátku to bylo jen takové to verbální ponižování, ale postupně se to zhoršovalo. Teď už se bojím, že jednou zajde fakt daleko.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Jednou jsem se svěřila svojí obvodní doktorce, ta mi dala kontakt na linku pro oběti domácího násilí. Zatím jsem tam ale nezavolala.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

No, ta doktorka byla fajn, neodsuzovala mě. Snažila se mi dodat odvalu, ať to řeším. Ale já nevím, mám z toho všeho hrozný strach.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Pořád si tak nějak namlouvám, že to zvládnou sama. Že se to zlepší. A bojím se, co by se stalo, kdyby se to dozvěděl.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

Nejvíce bych si přála, aby se změnil, aby přestal pít a aby na mě přestal být zlý. Ale vím, že to je asi nereálné. Tak snad abych našla sílu odejít.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Asi hlavně nějaké bezpečné místo, kam bych mohla jít. A taky finanční pomoc, abych to zvládla. No a hlavně někoho, kdo by při mně stál, podporoval mě.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Mělo by se o tom víc mluvit, aby se oběti nebály vyhledat pomoc. A taky by měly být přísnější tresty pro násilníky. A více azylových domů pro týrané ženy.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Žiju ve strachu, nikdy nevím, kdy zase vybuchne. Snažím se mu ve všem vyhovět, ale stejně si vždycky najde záminku. Je to vyčerpávající.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se mu nedávat záminky, být nenápadná. Když je agresivní, radši mlčím. Někdy před ním utíkám a zamykám se v ložnici.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně se budoucnosti bojím. Víím, že takhle to dál nejde. Ale zároveň mám hrozný strach udělat ten rozhodující krok a odejít. Cítím se hrozně bezradná a bezmocná.

Respondent 10:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Je to takový mix všeho - lásky, strachu, zvyku. Pořád doufám, že se to zlepší, že už to bude jen lepší.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Bojím se, že bych to sama nezvládla. Jsem na něm dost závislá, jak finančně, tak i emočně. A taky se bojím jeho reakce, kdyby zjistil, že chci odejít.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Vím, že to není moje vina, že si to nezasloužím. Ale stejně se občas přistihnu, že se obviňuju, že si říkám, že kdybych byla jiná, lepší, že by se to nedělo.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Hlavně psychické - nadávky, ponižování, výčitky. Ale občas mě i zbije, strčí do mě, zatřepe se mnou. Nikdy nevím, co přijde.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Dřív to bývalo tak jednou za měsíc, když se opil. Teď je to skoro na denním pořádku, i když nepije. Žiju v neustálém strachu.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Ze začátku to bylo jen takové to občasné zařvání, nadávka. Ale postupně se to zhoršovalo, přidalo se strkání, fackování. Teď mám strach, že jednou překročí všechny meze.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Párkrát jsem to zkusila nahodit u obvodní doktorky, ale nějak jsem se neodvážila říct jí všechno. Dala mi kontakt na nějakou poradnu, ale zatím jsem tam nešla.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

No, jak říkám, zatím jsem nikde pomoc nevyhledala. Ale i to málo, co jsem řekla své doktorce, tak se ke mně chovala hezky, snažila se mě podpořit.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Asi se stydím, nevím, jak bych to vysvětlovala. A taky se bojím, že by se to nějak dozvěděl, to by bylo ještě horší.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

V ideálním světě by se změnil, přestal by pít a být agresivní. Byli bychom normální, šťastná rodina. Ale víím, že to je nereálné. Takže asi odejít, ale nevím, jestli na to mám sílu.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Potřebovala bych nějaké zázemí, kam bych mohla jít. A taky finanční pomoc, abych to zvládla. A hlavně někoho, kdo by mě v tom nenechal, kdo by mi dodal odvahy.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Mělo by se to brát vážněji, policie by měla víc chránit oběti. A taky by měla být větší informovanost, aby oběti věděly, kam se obrátit o pomoc.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Je to hrozné, žiju ve strachu. Snažím se mu ve všem vyhovět, předcházet konfliktům, ale stejně si vždycky něco najde. Je to vyčerpávající po všech stránkách.

14. Jaké strategie používáte pro zvládnutí násilných situací?

Snažím se být co nejvíc nenápadná, neodporovat mu. Když začne být agresivní, radši jsem zticha. Někdy se zamykám v ložnici nebo koupelně, dokud se neuklidní.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně mám strach, co bude dál. Víím, že takhle nemůžu žít věčně, že to musím nějak řešit. Ale zároveň se hrozně bojím toho, co bude, až odejdu. Jsem z toho zoufalá.

Respondent 11:

1. Jaké faktory podle Vás hrají roli v tom, že setrváváte ve vztahu s násilným partnerem?

Je to směsice všeho - lásky, naděje, že se změní, strachu z toho, co by se stalo, kdybych odešla. A taky asi zvyk, už jsem tak nějak rezignovala.

2. Jaké obavy nebo překážky Vám brání vztah opustit?

Hlavně strach z jeho reakce. Několikrát mi vyhrožoval, že jestli odejdu, najde si mě a zabije. A taky nevím, jak bych to zvládla finančně, nemám moc úspor.

3. Jak vnímáte svou roli a odpovědnost ve vztahu?

Vím, že to není moje vina, že si to násilí nezasloužím. Ale stejně se občas přistihnu, že přemýšlím, co dělám špatně, že ho tak provokuji.

4. Jaké formy násilí ve vztahu zažíváte?

Je to mix všeho - nadávky, ponižování, výhrůžky. A taky fyzické násilí - facky, kopance, škrcení. Párkrát mě zmlátil tak, že jsem skončila v nemocnici.

5. Jak často k násilným incidentům dochází?

Dřív to bývalo tak jednou za pár týdnů, když se opil. Teď je to skoro každý den, i když je střízlivý. Žiju v neustálém strachu, co zase přijde.

6. Jak se násilné chování Vašeho partnera v průběhu času vyvíjelo?

Zpočátku to bylo jen takové to občasné zařvání, urážka. Ale postupně se to stupňovalo, přidaly se facky, kopance. Teď mám strach o život.

7. Obrátil/a jste se někdy na odbornou pomoc? Pokud ano, na jakou?

Jednou, když mě zmlátil tak, že jsem skončila v nemocnici, tam se mě ptali. Dali mi kontakt na centrum pro týrané ženy, ale neodvážila jsem se tam jít.

8. Jaké byly Vaše zkušenosti s vyhledáním pomoci?

Vlastně žádné, protože jsem se nikdy neodvážila tu pomoc vyhledat. I když v té nemocnici se ke mně chovali hezky, snažili se mě podpořit.

9. Pokud jste pomoc nevyhledal/a, jaké důvody Vás k tomu vedly?

Hlavně strach z jeho reakce. Kdyby se to dozvěděl, zabil by mě. A taky stud, nedokázala bych to někomu cizímu vyprávět.

10. Jak si představujete ideální řešení Vaší situace?

V ideálním světě by se změnil, přestal pít a být násilnický. Ale vím, že to je utopie. Takže asi utéct někam daleko, aby mě nenašel. Ale nevím, jestli na to mám sílu.

11. Jakou podporu byste potřeboval/a, abyste mohl/a svou situaci změnit?

Potřebovala bych nějaké bezpečné místo, kam bych mohla jít, kde by mě ochránili. A taky finanční pomoc, abych mohla začít nový život. A hlavně psychickou podporu, abych to zvládla.

12. Jaké kroky by podle Vás měla společnost podniknout, aby lépe chránila oběti domácího násilí?

Měly by být přísnější tresty pro násilníky. A policie by měla oběti brát vážně, ne je odbývat. Taky by mělo být víc azylových domů a center pomoci.

13. Jak násilí ve vztahu ovlivňuje Váš každodenní život?

Totálně. Žiju ve strachu, nikdy nevím, co ho zase naštválo. Snažím se mu vyhýbat, moc nemluvit, ale stejně si vždycky něco najde. Je to peklo.

14. Jaké strategie používáte pro zvládání násilných situací?

Snažím se být neviditelná, nezavdat mu příčinu. Když začne řvát, jsem zticha, neodsekávám. Schovávám se v ložnici nebo koupelně, dokud to nepřejde.

15. Jak vnímáte svou budoucnost ve vztahu k současné situaci?

Upřímně se bojím, že jednoho dne mě opravdu zabije. Víím, že musím pryč, ale hrozně se bojím. Nevím, jestli na to mám dost sil. Cítím se úplně na dně.

Bibliografické údaje:

Jméno a příjmení autorky: Bc. Nikola Kunešová

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Domácí násilí a závislost agresora na alkoholu z pohledu oběti

Vedoucí práce: PhDr. Hana Hejná

Rok dokončení práce: 2024

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh):

Přímé citace: 4 371

Ostatní text: 112 387

Celkový počet znaků: 116 758

Počet pramenů a literatury: 58

Názvy souborů:

Text práce ve formátu PDF – DP – Kunešová - Domácí násilí a závislost agresora na alkoholu z pohledu oběti